

SLOVENSKI VESTNIK

**CELOVEC
ČETRTEK
9. JAN.
1992**
Letnik XLV.
Štev. 1 (2636)
Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt
Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt
Cena: 8 šil.
100 tolarjev
P. b. b.

Danijel Užnik deželni prvak!

14-letni smučarski talent Danijel Užnik (slika) iz Športnega društva Šentjanž v Rožu je bil senzacija deželnega prvenstva ASKÖ na Hochrindlu. Postal je prvak pri šolarjih, čas najboljšega tekmovalca dneva, 19-letnega Bilčovščana Güntherja Schauniga, pa je zgrešil le za 14 stotink!

SPD Srce: 85 let in vedno mlajše!

Slovensko prosvetno društvo „Srce“ v Dobrli vasi je ob koncu leta 1991 z uspešnim jubilejnim koncertom praznovalo 85-letnico svoje ustanovitve. 85 let „staro“ društvo pa ima verjetno najmlajši odbor med vsemi slovenskimi kulturnimi društvi na Koroškem. Na sliki je angažirano jedro odbora z namestnico tajnice Brigito

Pasterk, tajnico Emo Pasterk, namestnico blagajnika Veroniko Plesnik (spredaj z leve) ter predsednikom Borisom Sturmom in blagajnikom Mihom Hanschojem.

Višek jubilejne slovesnosti je bila podelitev priznanj najzaslužnejšim odbornikom in članom društva.

Mlad in angažiran odbor SPD „Srce“ v Dobrli vasi.

Ukinjen generalni konzulat Jugoslavije v Celovcu!

Generalni konzulat SFR-Jugoslavije v Celovcu bodo z jutrišnjem dnevom zaprli. Dosedanje posle celovškega konzulata bo za jugoslovanske državljane odslej opravljal generalni konzulat v Gradcu. Ukinitev generalnega konzulata v Celovcu je zvezni izvršni svet v Beogradu sprejel ob koncu leta 1991. Hkrati s celovskim bodo ukinjeni tudi konzulati v Hannoveru, Mannheimu, Clevelandu, Nürnbergu in Bengaziju, začasno pa naj bi po sporočilu Slovenske tiskovne agencije zaprli tudi veleposlaništva v Ugandi, Senegalu, Maliju, Gabonu, Afganistanu, Urugvaju, Boliviji in Nikaragvi.

Letala Adrie kmalu v zraku!

Letala Adria Airways bodo po vsej verjetnosti spet kmalu v zraku. V torek je s celovškega letališča poletelo prvo letalo na poskusno vožnjo.

Bo incident pospešil prihod modrih čelad na Hrvaško?

V političnih poročilih je res težko ujeti zadnjo novico. Ta trenutek je sestrelitev helikopterja opazovalske misije Evropske skupnosti nad hrvaškim mestom Varaždinom, ko boste brali te vrstice, je ta incident lahko že preteklost. Absurdnost dogodkov v vojni na Hrvaškem prehitava vsako racionalno razsodnost. Lepše bi bilo poročati o tem, kako obe strani, hrvaška in armadno-četniška spoštujeta sporazum o brezpogojnem premirju, ki je bil na inisi-

stiranje Cyrusa Vancea podpisan pred slabim tednom v Sarajevu. Že petnajsti po vrsti, pa še nobeden ni zdržal. Ob velikem navdušju mnogih, ki srbsko-hrvaškega problema ne poznajo ali pa ga ocenjujejo samo po šablonah normalnih odnosov in logičnosti, so se mnogi poznavalci vendar vprašali, koliko sploh pomenijo podpisi Miloševića, Tudjmana, Kadijevića na dokumentu o premirju, ko Srbi v Kninski krajini niso pripravljani na umik (zvezne)

vojske, hrvaški predsednik Tudjman pa takoj napoveduje, da bo po umiku predsednik SAO Krajina dr. Milan Babić samo še navaden zobozdravnik. Spet zelo neprehtana Tudmanova izjava! Opazovalci ES so na vojnih območjih imeli že doslej precej težav; ponekod so jih ovirali pri njihovem opazovanju, drugje so se morali podrediti čakanju na dovoljenja trenutnih zasedbenih oblasti, se prilagajati razpoloženju ene ali druge strani. Incident, ki se je

zgodil v torek nad ozemljem Hrvaške, ko je MIG 21 zvezne armade sestrelil enega od dveh helikopterjev opazovalske misije in je izgubilo življenje pet opazovalcev, štirje Italijani in en Francoz, pa je demaskirana realnost. Koliko je iskreno obžalovanje poveljstva vojske in obljuba o preiskavi, lahko samo ugibamo. Portugalski zunanji minister Joao Pinheiro je ob prevzemu dolžnosti polletnega (Dalje na 2. strani)

PREBERITE

15. januar zadnji rok za finančno podporo

Po sklepu sosveta za koroške Slovence morajo vsa društva in ustanove, ki želijo zaprositi za finančno podporo za svojo dejavnost v letu 1992, oddati prošnje najkasneje do 15. januarja 1992. Prošnjo je treba nasloviti direktno na Urad zveznega kanclerja/Bundeskanzleramt, oddelek za ustavno službo/Verfassungsdienst, Ballhausplatz 2, A-1010 Wien/Dunaj.

Podrobnejše informacije in pomoč pri sestavi in utemeljitvi prošnje vam nudita tudi ZSO in SPZ (telefon 0463/514300).

Po 15. januarju 1992 oddane prošnje sosvet ne bo upošteval.

Slovenski športni novinarji so, kot vsako leto, tudi ob koncu leta 1991 izbrali najboljše športnike in ekipe leta. Kolesarju Petru Wrolichu (levo), nogometašu Milanu Oražetu in karateistu Milanu Hriberniku pri posameznikih ter nogometašem SAK in odbojkarjem Doba je nagrade in priznanja podelil Marjan Velik (desno).

Slika: W. Fritz

Dvojezični otroški vrtec zdaj tudi v Pliberku!

Število javnih dvojezičnih občinskih otroških vrtcev na južnem Koroškem razveseljivo narašča: Bilčovsu, Železni Kapli in Globasnici se je v zadnjih dneh starega leta pridružila še občina Pliberk. Občinski svet je soglasno sklenil uvedbo dvojezične otroške skupine z začetkom šolskega leta 1992/93, njena lokacija pa bo zaenkrat v mestni glavni šoli.

S soglasnim sklepom šele lansko leto novoizvoljenega občinskega sveta na čelu z županom mag. Raimundom Grilcem (ljudska stranka) se je uspešno končala več let trajajoča borba številnih slovenskih in dvojezičnih staršev ter pliberške Enotne liste za

javni dvojezični otroški vrtec oz. enakopravnost obeh deželnih jezikov na tem področju v Pliberku. Prvo zahtevo za ustanovitev javnega dvojezičnega vrtca v mestni občini je EL vložila že leta 1985, vse ostale frakcije bivše velike občine pa ji, deloma iz strahu, da bi izgubile glasove, deloma zaradi nenaklonjenosti nasproti slovenskim soobčanom, niso ugodile. Tudi ob otvoritvi novega mestnega otroškega vrtca leta 1988 upravičena zahteva po uvedbi dvojezične skupine ni bila upoštevana.

Zastopnik EL v občinskem odboru Blaž Kordesch je v odprti in strpni razpravi o (Dalje na 2. strani)

Ob predsedniških volitvah v Avstriji:

Duhovni velikan proti strankarskim „pritlikavcem“

Kar kljub dolgotrajnim in mučnim naporom obema (še) velikima avstrijskima strankama ni uspelo, namreč da bi verodostojno osebnost iz avstrijskega duhovnega življenja pregovorili za skupno kandidaturo za mesto zveznega predsednika, je v razmeroma kratkem času uspelo Zeleni alternativni. Opogumljeni z volilnim uspehom na Dunaju so se zeleni alternativci odločili, da volilnega boja za to pomembno državno funkcijo ne bodo kar tako prepustili etabliranim strankam, temveč da bodo možnosti, ki jih ponuja tak volilni boj, izkoristili za predstavo svojih političnih ciljev: uveljavitev čim širše temeljne demokracije na osnovi ekološkega razuma, miru in razoroževanja ter ohranitve in razvijanja socialnega sistema.

Ob izbiri svojega kandidata so končno preskočili lastno senco ter imenovali moža, ki se je del svojega življenja jasno opredeljeval kot zastopnik človeške, humanistične in demokratične levice, čeprav sam sveta več ne deli v desno-levo kategorijo: profesor dr. Robert Jungk, 78-letni mladenič, ki je že nad tri desetletja na čelu mednarodnega mirovnega in protiatomskega gibanja v svetu, znanstvenik, publicist in filozof, čigar glas je znan po vsem svetu in ki verodostojno zagotavlja, da ni pripadnik kakršnegakoli strankarskega aparata, zato pa tem glasnejši vpijoči v puščavi avstrijske politike.

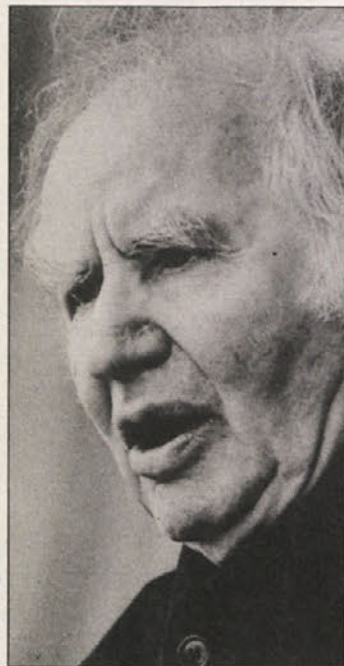
Proti njemu nastopajo kandidati ostalih treh strank, ki so dejansko kandidati iz zadrege, imenovani zgolj na osnovi demokratskih povpraševanj, ki naj jim zagotovijo čim boljši rezultat na volitvah. Dejansko naj kot figure svojih strank zagotovijo strankarsko zmago; za moralno in splošno politično avtoriteto v tej strankarski igri ne gre, čeprav bi položaj zveznega predsednika pravzaprav zahteval neoporečno, vendar tudi politično osebnost, ki bi lahko dostojno predstavljala avstrijsko ljudstvo.

Zahtevani profil zveznega predsednika se je v zadnjih desetletjih spremenil: medtem ko je v prvem obdobju po

vojni zadostoval lik poštenega in v poštenosti ostarelega politika (praviloma dunajskega župana: Körner, Schärff, Jonas), je Kreisky iznašel lik nepodkupljivega državnega uradnika in se je ob koncu svoje vladavine celo drznil nekaj mrmrati o kisljih travnikih in močvirjih in vsa Avstrija je ostrmela ob takim pogumnih besedah. Waldheimovo medvladje naj zakrije molk obljudenosti.

Danes je očitno napovedan nov tip zveznega predsednika: če se sam razlagalec sveta Hugo Portisch ni pripravil zapreti v dunajski dvor, je treba iz volilnotaktičnih razlogov postaviti vitalne kandidate: socialisti so se odločili za Streicherja, ki poleg pripadnosti framazonski bratovščini izkazano dodatno prenese delavske brce in se je še kar hrabro držal na bruselskih pogajanjih o tranzitnem prometu ES skozi Avstrijo; da ob tem še dirigira filharmoničnim orkestrom, mu v letu po Mozartu prinaša še dodatne simpatije.

Javnosti doslej v bistvu neznan Thomas Klestil, kandidat ljudske stranke, ima tudi več vrlin kot samo to, da je član CV: zna angleško (kar je za zveznega predsednika menda zelo važno, kot to trdi propagandni oddelek ljudske stranke), to znanje si je osvojil kot avstrijski ambasador v ZDA, kjer je kot vrh svoje

Kandidat Zelene alternative dr. Robert Jungk.

dosedanje kariere v imenu Avstrijske trgovske zbornice podaril tedanjemu amerišskemu predsedniku Ronaldu Reagenu pristnega avstrijskega lipicanca slovenskega izvora (iz tega časa verjetno tudi pozna narodnostne probleme v Jugoslaviji).

Preostane še Heide Schmidt: volkulja v ovčji koži, ki za svojo germansko očarljivostjo ne more zakriti nemškega nadčloveka, v katerega službi je. Kolikor se že izkazuje demokratično, regljanja svojega führerja ne more preglasiti.

Tako se dejansko najdejo pritlikavci, svojim strankam povsem predani kandidati, v političnem boju proti osebnosti, ki že z močjo svojega intelekta na široko prekosi malenkostno politično taktiranje avstrijskih etabliranih strank.

In skoraj se zdi, da je vprašanje, kdo bo kot bodoči državni notar nasledil osamljenega človeka v dunajskem dvoru, zgolj strankarskega pomena.

Zanimiva bo polarizacija ob robovih, polarizacija med demokratično-napredno-levičarskim taborom (čeprav se tudi Jungk take kategorizacije brani) in avtoritarno-populistično – desničarskim taborom (tudi Smidtova se ne bi pustila potisniti v tak tabor): če bo Jungk prekosil Schmidtovo, Avstrija še ni izgubljena.

Kandidat socialdemokratske stranke Rudolf Streicher.

Kandidat ljudske stranke dr. Thomas Klestil.

Kandidatka Haiderjeve svobodnjaške stranke Heide Schmidt.

Bo incident pospešil...

(Nadaljevanje s 1. strani)

vodenja ministrskega sveta ES imel prav, ko je dejal, da be prav zaradi Jugoslavije njegova vloga zelo težka, tudi Butrosu Galiju, egiptovskemu diplomatu na krmilu Združenih narodov ob razpletanju te krize ne bo lahko. Tudi zato ne, ker prihaja iz neuvrščene države, Jugoslavija pa je še vedno predsedujoča v tej asociaciji. Jugoslovansko zunanjo politiko, kolikor je je še, pa po odstopu Hrvata Budimirja Lončarja vodi izključno srbska diplomacija. Tako je krog zapletenosti skoraj sklenjen. Ali bodo Združeni narodi po tem incidentu postali enotnejši in poslali mirovne sile, je seveda vprašanje strategije svetovnih sil. Prav lahko se namreč zgodi, da bodo ukrepali v smislu dosedanjih napovedi, da šele potem, ko bo zagotovljeno trajno premirje. Torej modrih čelad na krizno območje še zlepa ne bo. Ali

pa bodo ubrali taktiko popolnega embarga in izčrpavanja obeh strani, ne glede na to, kdo je agresor in kdo se brani. Petnajsti januar, datum priznanja Hrvaške od ES, se bliža. Incident s helikopterjem in še kaj podobnega lahko to priznanje odloži. To pa je verjetno tudi kratkoročni Miloševićev cilj. Z ozirom na reakcije evropske in svetovne politične javnosti in oblasti v Beogradu pa se obeta napet političen teden.

Jože Rovšek

V Sloveniji nad 22.000 beguncev

LJUBLJANA, (STA). – V Sloveniji je trenutno 22.626 beguncev iz Hrvaške, je objavil republiški Rdeči križ. Največ jih je v Ljubljani – 3988 in Mariboru – 3046. Več kot tisoč pa jih je tudi v Novem mestu (1836), Kopru (1269), Piranu (1167) in Metliki (1064).

Dvojezični otroški vrtec v Pliberku!

(Nadaljevanje s 1. strani)

vedbi dvojezičnosti v javnem otroškem vrtcu poudaril veliki pomen dvojezične vzgoje in pospeševanja večjezičnosti ter pozdravil odločitev odbornikov ostalih frakcij, saj si še pred dvema letoma nihče ne bi upal trditi, da bo pliberški občinski odbor tak sklep sprejel soglasno.

Brez dvoma je k pozitivnem sklepu bistveno prispeval tudi strpen pristop mladih odbornikov večinskih strank. Župan mag. Raimund Grilc, predstavnik ljudske stranke v sosvetu za Slovence pri Uradu zveznega kanclerja na Dunaju, pa je s tem dokazal, da za enakopravnost sloven-

skega jezika na dvojezičnem ozemlju ni pripravljen le glasovati, marveč sklepe tudi uresničiti. Obetavno je bilo tudi stališče socialdemokratske podžupanje Helge Kristan, ki je prav tako poudarila potrebo po uvedbi javne dvojezične skupine, prav tako pa je potrebo uvidel tudi zastopnik svobodnjaške stranke, čeprav je zahteval, da se javni dvojezični otroški vrtec po provizoriju preseli na Božji grob...

Frakcijski vodja EL in član predstojništva občine Fric Kumer je sklep ocenil kot zmago razuma in poudaril, da je vztrajna dolgoletna borba za dvojezičnost privedla do pozitivnega zaključka.

ZVEZA SLOVENSKIH ORGANIZACIJ NA KOROŠKEM

OBVEŠČA, da bo

REDNI OBČNI ZBOR

v soboto, 18. januarja 1992, s pričetkom ob 9.30 uri v konferenčni dvorani Delavske zbornice v Celovcu, Bahnhofplatz 3, v 1. nadstropju.

DNEVNI RED:

1. ugotovitev sklepčnosti in pozdrav častnih gostov
2. izvolitev zapisnikarja in dveh overiteljev zapisnika
3. pozdravne besede gostov
4. poročilo predsednika dipl. ing. Feliksa Wieserja
5. poročilo tajnika dr. Marjana Sturma
6. diskusija o poročilih predsednika in tajnika
7. sprememba pravil Zveze slovenskih organizacij
8. poročilo predsednika Nadzornega odbora Lipeja Kolenika
9. razrešnica staremu odboru
10. volitve
11. sprejetje izjav, resolucij idr.
12. zaključek občnega zbora

Delegatke in delegati bodo prejele/i delegatske izkaznice, ki po pravilih ZSQ niso prenosne na druge osebe.

Protest študentov filozofske fakultete proti ukinitvi univerze v Prištini avgusta lanskega leta

Kosovo – namesto „vojne“ eskalacija šolskega konflikta?

Vojna na Hrvaškem je povsem zasenčila napetosti na Kosovu, vendar so srbske centralne oblasti prav tam že ustvarile razmere, kakršnih na Hrvaškem niti z vojaško zmago ne bi mogle ustvariti. Nemočno albansko večinsko prebivalstvo se brani z največjim šolskim bojkotom, kakršnega doslej v Evropi še ni bilo.

Poroča I. Schellander

Nad 300 tisoč albanskih otrok od konca poletja ne obiskuje zakonsko določenega šolskega pouka. Z doslej največjo znano šolsko stavko v Evropi se Albanci skoraj že pol leta borijo proti ostrim in restriktivnim ukrepom in pritisku srbske vlade v Beogradu. V avgustu je ta namreč ukinila prejšnje učne načrte ter predpisala nove „centralne“ – srbske. Večji del albanske literature je (tudi v šoli) prepovedan. S knjižnih polic je celo izginil albanski pisatelj Ismail Kadare, ki ga trenutno prevajajo v skoraj vse evropske jezike. Srbske centralne oblasti so odpustile nad 3000 učiteljev. To pa z enako utemeljitvijo („sovražna politična propaganda“) kot so bili ukinjeni skoraj vsi albanski listi, radio in televizija. Medtem ko so bile zaradi naraščajočih nacionalnih napetosti že pred leti po nacionalistih vpeljane ločene šole, je srbska oblast zdaj zapovedala ukinitve polovice albanskih šol. Utemeljitev je spet enaka. Po zamisli srbske šolske oblasti naj bi albanski naraščaj v šolah vzgajali do 80 odstotkov v srbskem jeziku, namesto običajne latinice naj bi uvedli cirilico, in vsak učitelj, ki želi še naprej poučevati, mora podpisati izjavo lojalnosti, češ da se strinja z uradno (srbsko) politiko v svoji domovini.

Tudi na prištinski univerzi je bilo odpuščenih 95 odstotkov profesorjev in univerzitetnih učiteljev. Albanski študentje morajo, da dobijo dovoljenje za študij, med drugim polagati izpite iz srbsčine, obstajajo pa še razni drugi

ukrepi, ki onemogočajo začetek študija. Dvorednost in namen srbske politike sta postala povsem jasna z naslednjimi ukrepi: posebne akcije in podpore, da na univerzi v Prištini lahko pridejo študirat srbski študentje iz hrvaških kriznih območij in iz Bosne, namestitev četniškega „vojvode“ Vojislava Šešlja na mesto profesorja za državno pravo na pravni fakulteti prištinske univerze.

O vseh teh dogajanjih in dramatični zaostritvi nacionalnih napetosti je pretekli teden na Dunaju poročala delegacija Mednarodne helsinkiške federacije za človeške pravice, ki je na začetku decembra teden dni preučevala zlasti zaostritev na šolskem področju na Kosovu. Član delegacije je bil med drugim tudi univerzitetni profesor in šolski strokovnjak na celovski univerzi dr. Peter Gstettner. Srbske centralne oblasti v Beogradu, kot je dejal, skušajo šolstvo izrabi

kot osrednji instrument za radikalno asimilacijo albanskega prebivalstva na Kosovu. Srbska politika hoče očitno z uradnimi odredbami uveljaviti (srbsko) enojezičnost. To je že samo po sebi absurdno, saj so člani misije celo v času tega kratkega obiska in ne glede na težke razmere spoznali, da je Kosovo regija z dolgo tradicijo žive dvo- in celo trojezičnosti (poleg albanskega in srbskega jezika je močno prisoten tudi turški jezik).

Delegacija sama je večkrat naletela na ovire lokalnih oblasti in policije. Njeni člani so se pogovarjali s predstavniki šolskih in političnih oblasti tako v Beogradu kot v Prištini ter s prizadetimi albanskimi učitelji in družinami. Situacijo v Prištini je mogoče označiti kot „kolektivni hišni pripor“, so dejali člani delegacije, saj so vse ceste v in iz mesta zaprte s policijskimi in vojaškimi kontrolami. Socialne in šolske razmere v celoti „prikazujejo sliko konsekvantne srbske politike na področju šolstva in znanosti, ki ima za cilj uničenje albanske inteligence“, je dobesedno dejal dr. Gstettner.

Nad 320 tisoč otrok albanske narodnosti je od jeseni dalje izključenih iz šol. slika: Gstettner

Prof. Gstettner zu Kosovo-Konflikt:

„...das könnte blutig enden“

Der Erziehungswissenschaftler Prof. Dr. Peter Gstettner von der UBW Klagenfurt nahm als Schulexperte an der Kosovo-Fact-finding-mission der International Helsinki Federation for Human Rights teil.

Nachdem die serbische Zentralregierung das Autonomiestatut im Kosovo außer Kraft gesetzt hatte, erfolgte im August 1990 der Schlag gegen die albanische Schule. Der bis dahin gültige Kosovo-Lehrplan wurde durch ein dekretiertes serbisches Unterrichtsprogramm ausgetauscht, das die albanische Sprache und Kultur weitgehend ignoriert. Die Regierung versuchte, das albanische Lehrpersonal auf die neue Gesetzlage, auf die serbische Unterrichtssprache und die kyrillische Schrift zu verpflichten. Es kam zu Massenentlassungen der albanischen Lehrer, zu Verhaftungen und Mißhandlungen, da praktisch kein Lehrer diesem Diktat Folge leistete. Auf die Repressionen reagierte die albanische Mehrheitbevölkerung mit einem 100 prozentigen Schulboykott: über 300.000 Kinder verweigern bald seit einem halben Jahr den Pflichtunterricht. Das ganze „ergibt das Bild einer konsequenten serbischen Politik im Bereich von Unterricht und Wissenschaft, die die Vernichtung der albanischen Intelligenz zum Ziel hat“, heißt es in einer Kurzfassung des Delegationsberichtes.

Die Delegation sprach mit offiziellen serbischen Stellen und mit den betroffenen Albanern. Die Schule spielt für die radikale Assimilation der albanischen Bevölkerung im Kosovo eine zentrale Rolle. Die serbische Einsprachigkeit soll auf Geheiß der serbischen Regierung in Belgrad offensichtlich behördlich verordnet und durch Gewaltmaßnahmen umgesetzt werden, sagte Prof. Gstettner bei der Pressekonferenz in Wien. Die Voraussetzungen dafür hatte man durch eine konsequente ethnische Schultrennung schon längst geschaffen. Die sei auch insofern absurd, sagte Prof. Gstettner, weil das Kosovo großteils bisher eine Region mit gelebter Zwei- und Dreisprachigkeit (Albanisch, Serbisch, Türkisch) war. Der Erziehungswissenschaftler meint, daß eine friedliche Lösung des Nationalitätenkonfliktes im Kosovo nur mit konsequenter Multikulturalität und mit Kompromissen von beiden Seiten möglich sein wird. Als erste vertrauensbildende Maßnahme schlägt er international beaufsichtigte Schulversuche vor, wo serbische und albanische Kinder in einem gemeinsamen inter-

kulturellen Unterricht zusammengeführt werden soll. Dazu müßten auch multikulturelle Unterrichtsprogramme ausgearbeitet werden.

Im Gespräch mit I. Schellander berichtet Gstettner aber auch von möglichen Risiken eines blutigen Territorialkonfliktes, für den auch die Kosovo-Albaner, die bisher weitgehend gewaltfrei Widerstand leisteten, einen Teil der Verantwortung tragen würden.

Prof. Dr. Peter Gstettner von der UBW Klagenfurt nahm als Schulexperte an der Kosovo-Fact-finding-mission der International Helsinki Federation for Human Rights teil

Wenn man die serbische Schulpolitik und den albanischen Schulboykott mit dem langjährigen politischen Konflikt im Kosovo in Zusammenhang bringt – kann man da nicht bereits von einem Vorspiel für einen möglichen Territorialkonflikt sprechen?

Ich glaube ja, wobei es natürlich von seiten der serbischen Zentralregierung keinen Territorialkonflikt gibt, sondern nur ein hartes Durchgreifen der zentralen Regierungsinstanzen und der Exekutive gegenüber der albanischen Mehrheitsbevölkerung in Kosovo. Die Albaner überlegen sich jetzt, wie das sein könnte, wenn man die Autonomie von sich aus ausrufen oder eine Volksabstimmung abhalten würde und wenn man die Vereinigung der Albaner in Makedonien, Griechenland und im jetzigen Albanien fordern würde oder ob man alle zumindest in einem gemeinsamen Kulturraum zusammenfassen könnte. Diese Phantasien, die sozusagen auch die

(Fortsetzung auf Seite 4)

Protest der Studenten der Medizinischen Fakultät der Universität Priština im Oktober 1991.

Gstettner: „... das könnte blutig enden“

(Fortsetzung von Seite 3)

Eine gute Strategie?

derzeitigen Grenzen „erweitern“, sind sicher vorhanden. Und das macht den Serben natürlich wieder Angst, weil sie das Kosovo als ihr ursprüngliches Territorium betrachten.

Ist das seitens eurer albanischen Gesprächspartner auch direkt so formuliert worden?

Ja, es ist mehrmals auch über politische Strategien geredet worden und wie diese festgefahrene Situation gelöst werden kann. Da zeigen die Albaner eigentlich recht wenig politische Phantasien, was wohl auch durch die Vorbilder Slowenien und Kroatien bedingt ist. Die Albaner glauben: wenn wir autonom und souverän ein Territorium bekommen, dann bilden wir eine freie albanische Republik und dann wird uns Europa auch anerkennen. Auf dieser Schiene laufen sehr viele Phantasien und Wunschvorstellungen, viele können sich das überhaupt nur so vorstellen.

Somit könnte man den Schulboykott als eine Ersatzhandlung für ein Autonomie- und Souveränitätsbegehren sehen, weil gerade letztere aufgrund der spezifischen Unterdrückungssituation im Kosovo nicht direkt ausgetragen werden können?

Sicherlich beziehen die Albaner im Kosovo ihre Stärke, den Schulboykott soweit durchzustehen, aus dieser Perspektive. Sie wollen, daß dann die europäische Öffentlichkeit aufmerksam wird auf den geschlossenen Willen des albanischen Volkes nach Demokratie und Freiheit.

KÄRNTEN UND KOSOVO

Landeshauptmann Leopold Wagner 1987 bei dem Versuch, das Schultrennungsmodell der sog. Kärntner Pädagenkommission anzupreisen:

„Ich habe gerade erst vor einer Woche gelesen, daß in Kosovo verlangt wird, daß ein Schulmodell umgesetzt wird, das dem unsrigem angepaßt ist. Kosovo liegt in Jugoslawien.“ (Applaus)

(L. Wagner am 20. 9. 1987 bei seiner Ansprache vor dem Abwehrkämpferdenkmal in St. Jakob/Sentjakob, das 1937 unter starker Beteiligung illegaler Kärntner NSDAP-Nazis eingeweiht wurde.

Leto 1991 je bilo znamenito – temu bo komaj kdo ugovarjal. Vojna na Bližnjem vzhodu, armadni napad na Slovenijo in tragični krvavi razplet dogodkov na Hrvaškem, vojaški udar in njegov neuspeh v Sovjetski zvezi ter njen končni razpad z nastankom nove Skupnosti neodvisnih držav. Ali se more zgoditi še kaj bolj „zgodovinskega“? Ko sem pred približno

KOMENTAR

dr. KRISTIJANA SCHELLANDRA

NAZAJ K NORMALNOSTI

tremi leti v tem listu zapisal, da se zna zgoditi, da bodo pod določenimi pogoji jugoslovanske republike oz. predvsem Slovenija šle lasno pot, je marsikdo razmišljal, da bi bilo boljše, če se kaj takega ne objavi. In ko sem ob padcu Honeckerjevega režima zapisal, da tudi v zvezi s Sovjetsko zvezo velja, da velike sile nastajajo in prodajajo, si nisem mislil, da se bo to zgodilo že v dveh letih.

Toda do streznitve ni trajalo dolgo. Nova svoboda je omogočila izbruh starih naspotij, ki so zatrta, a neresena tlela pod trdo realistično skorjo. Na vsem lepem so se v Vzhodni Nemčiji pojavile rjave srajce, v Jugoslaviji mladi ustaši in četniki na Slovaškem pripadniki fašističnega Tisovega režima in tudi v doslej zadovoljno sitem Zahodu antisemitizem in nestrpnost do tujcev.

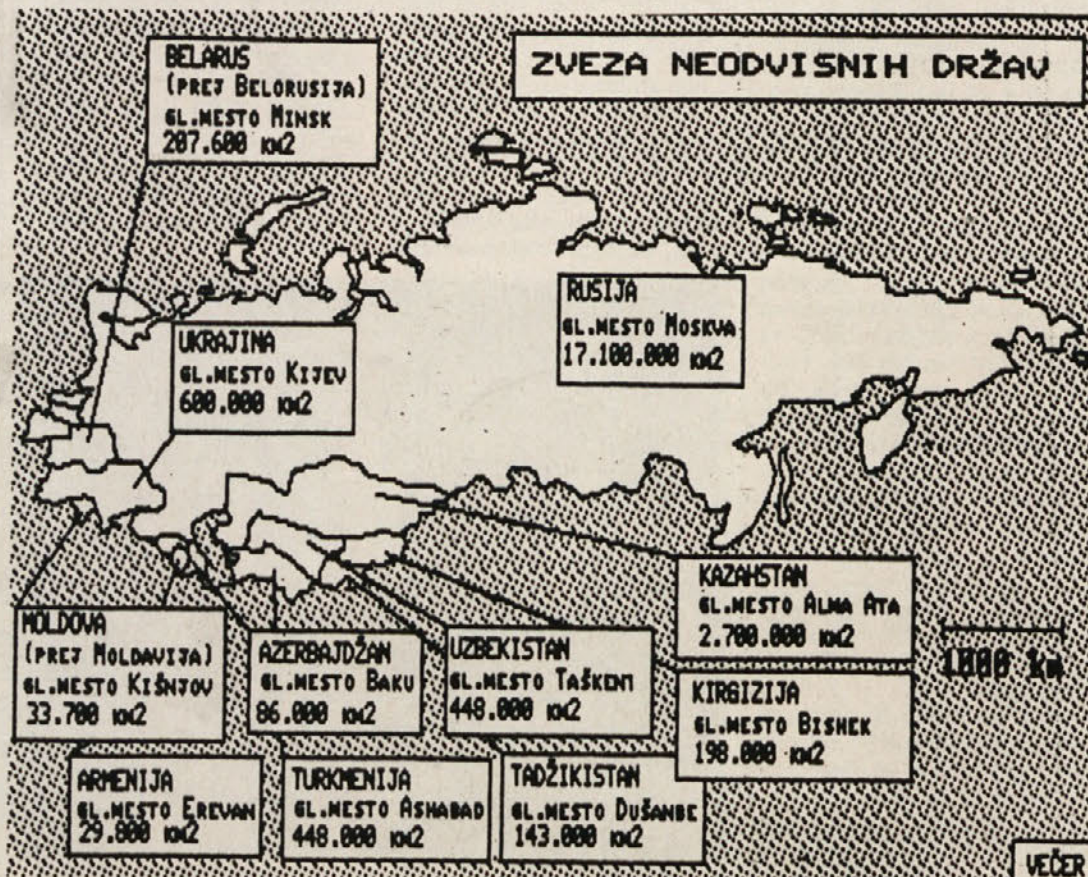
Nekako izgleda, kot da je svet spet v situaciji, kakršna je obstajala v času okrog prve svetovne vojne: rapadanje velikih sil in nastajanje novih nacionalnih držav, skrajni nacionalizem, formiranje avtoritarnih gibanj in nasilja.

Sprašujemo se, kam bo privedlo vse to. Slab občutek imamo, negotovost in zaskrbljenost rasteta. Ali se človeštvo iz zgodovine res ni naučilo? Očitno ne dovolj. Postavljeni smo nazaj v „zgodovinsko normalnost“, predvsem mlajša generacija, ki je vojno, lahkoto, pomanjkanje in avtoritarno vzdušje poznala samo iz knjig, ali bolje, s televizijskega ekrana, doživlja nekaj novega, kar je bilo že zelo oddaljeno in kar se že spet dogaja čisto blizu.

Zgodovinska normalnost? Normalnost zgodovine?

OBZORNIK

Sovjetska zveze ni več; – nastala je Zveza neodvisnih držav.

Evropska unija namesto Evropske skupnosti

Najvišji predstavniki držav članic Evropske skupnosti so v Maastrichtu dosegli doslej največje soglasje o bodočem razvoju evropskega povezovanja. Sporazum so sprejeli na račun številnih kompromisov in popuščanj nekaterim nacionalnim interesom, predvsem Velike Britanije, ki je imela do evropske integracije vedno določene pomisleke.

Glavne odločitve vrha v Maastrichtu so naslednje:

1. Evropska skupnost (ES) se preimenuje v Evropsko unijo (EU). Sprememba v imenu predstavlja večjo stopnjo notranje povezanosti, na vztrajanje Velike Britanije pa ime ne vključuje tudi predlagane besede „federalna“.

2. Ekonomska in monetarna unija (EMU) – potrdili so dinamiko uresničevanja treh stopenj unije, in sicer od junija 1990, preko januarja 1994 in od 1997 do končnega cilja – ustanovitve evropske denarne enote ECU in Evropske banke.

3. Politična unija (EPU) – dosegli so dogovor o razširitvi pristojnosti EU na nekatera področja, ki so bila doslej v nacionalni pristojnosti, in dogovor o razširitvi področij, o katerih bo lahko EU sprejemala odločitve z večinskim glasovanjem.

O socialni politiki se Evropski svet ni pogovarjal, o zunanji pa so se dogovorili, da bodo akcije koordinirali s soglasjem v okviru posebne ustanove – Evropskega političnega sodelovanja (EPC). Dogovorili so se tudi o sodelovanju obrambne politike NATO pakta in Zahodnoevropske unije ter za ustanovitev posebnih skladov za manj razvite.

Vseslovenski „Primorski dnevnik“?

Založništvo tržaškega tiska (ZTT), ki izdaja „Primorski dnevnik“, je tik pred koncem leta 1991 sporočilo, da se bo ta slovenski manjšinski dnevnik v Italiji razvil v vseslovenski časopis. Sklenjena je bila najemniška pogodba s furlanskim podjetnikom Carlom Melzijem, ki bo prispeval svež kapital, lastniški delež pa bo enakomerno porazdeljen med Melzijem in ZTT. Melzi je lastnik dveh največjih dnevnikov v Furlaniji-Juljski krajini.

Primorski dnevnik bo po novih načrtih ohranil svojo dosedanje tržaško in goriško izdajo, ob tem pa bo skrbel tudi za vseslovensko izdajo z osrednjo redakcijo v Ljubljani. Nov dnevnik naj bi začel izhajati marca ali aprila letos, njegova politična usmeritev pa naj bi bila levosredinska.

Novinarji Primorskega dnevnika so medtem od lastnika zahtevali pojasnitev v zvezi s spremembami, saj so o novih načrtih izvedli predvsem iz časopisov, ki izhajajo v Sloveniji...

Marković uradno odstopil

BEOGRAD (Reuter/Hina/STA). – Jugoslovanski premier Ante Marković je 20. decembra zaradi nesoglasja okoli novega zveznega proračuna uradno odstopil s funkcije in v pogovoru z novinarji izjavil, da ni mogel sprejeti predloženega zveznega proračuna za prihodnje leto. Povedal je, da osnutek proračuna predvideva 81% sredstev za zvezno vojsko, ki jo vodi Srbija, in da so te in nadaljnje odločitve zunaj kontrole zvezne vlade, saj je edini način za izvedbo načrtovanega programa novo tiskanje denarja. Reuter pa k temu dodaja.

Igor Bavčar predsednik Demokratske stranke

LJUBLJANA (STA). – Z veliko večino glasov je bil za predsednika Demokratske stranke izvoljen Igor Bavčar. Trije podpredsedniki so po volji delegatov ustanovnega kongresa stranke postali dr. Dimitrij Rupel, Tone Peršak in Igor Omerza.

„Stranka z odločnostjo stopa na politično prizorišče. Prizadeval si bom za take odnose v stranki, da bo mogoče vsa vprašanja reševati strpno in demokratično. Pospeseno se bomo lotili tudi gospodarskih problemov. To je stranka ljudi, ki pragmatično razmišljajo in vedo, kaj hočejo,“ je po izvolitvi za predsednika Demokratske stranke izjavil Igor Bavčar. V vrste DS je vstopil tudi član sveta Banke Slovenije dr. Jože Mencinger.

Kot gosta sta se kongresa udeležila predsednik ZSO dipl. inž. Feliks Wieser in član UO ZSO Hanzi Ogris.

Po Sloveniji

Sprejeta nova ustava – volitve že aprila letos

Zadnji dnevi starega in tudi prvi novega leta v Sloveniji so bili razburljivi. 23. decembra je slovenska skupščina po več kot eno leto trajajočih pogajanjih vendarle sprejela prvo ustavo samostojne in suverene Slovenije, Nemčija je istega dne kot prva država članic Evropske skupnosti tudi formalno priznala Slovenijo, tik pred koncem starega leta pa je razpadel Demos. Njegovo zadnje dejanje je bil sklep, da se že aprila letos izvedejo volitve v Sloveniji. Prvi dnevi novega leta pa so v znamenju pričakovanja novih držav, ki bodo priznale Slovenijo. Magični datum je 15. januar.

Skupščina je sprejela novo ustavo z 207 glasovi (6 jih je bilo proti, 7 pa neveljavnih), ob tem pa je sprejela tudi ustavni zakon za izvedbo ustave (206:5:6), ki med drugim predpisuje volitve v državni zbor in državni svet ter volitve predsednika naprej v enem letu. Do zadnjega trenutka so nekateri poslanci (predvsem krščanski demokrati) poskušali doseči črtanje spornega 55. člena ustave, ki govori o svobodi odločanja o rojstvu otrok, vendar je argument predsednika skupščine Franceta Bučarja, da bi neizglasovanje ustave zamrznilo njeno sprejemanje za eno leto, očitno prepričal potrebno dvotretjinsko večino poslancev.

V uvodnem govoru je France Bučar, ki je vodil tudi ustavno komisijo, pojasnil nekatere temeljne značilnosti ustave, ki poudarja pravice državljanov in narodnosti, oz. avtohtonih manjšin (Madžarov in Italijanov) socialno partnerstvo, načelo delitve oblasti in v skladu s tem izvedeno vlogo in položaj supščine, vlade in sodstva ter lokalno samoupravo. Svoj govor je Bučar končal z retoričnim vprašanjem, ali bomo znali živeti s svojo svobodo, kar posredno opozarja na nova vprašanja, s katerimi se bo v prihodnosti soočala Slovenija.

Istega dne je nemški generalni konzul Günther Seibert izročil predsedniku Milanu Kučanu pismo predsednika Weiszäckerja, s katerim je Nemčija tudi formalno priznala samostojnost in neodvi-

snost Slovenije. V pismu je med drugim rečeno, da nemško ljudsko pozdravlja Slovenijo kot novo članico neodvisnih držav sveta.

Skupščina o SND

Slovenska skupščina pa je v istem tednu zasedala tudi v petek 27. decembra. Ker pa ni uspela sprejeti proračuna za leto 1992, je sprejela zakon o začasnem financiranju. Prav tako ni uspela dokončno sprejeti pokojninskega zakona, svežnja zakonov z zdravstvenega področja, zakona o zadrugah in zakona o prometnih davkih.

Italijanski zunanji minister De Michelis čestita novemu predsedniku Demokratske stranke Slovenije Igorju Bavčarju, po zadnjih anketah tudi predsedniku najmočnejše stranke v Sloveniji. Vse slike: Nace Bizilj

Prva zares slovenska ustava je sprejeta, predsednik predsedstva Slovenije Milan Kučan čestita predsedniku slovenske skupščine dr. Francetu Bučarju.

Nemški generalni konzul Günther Seibert predsedniku Kučanu izroča pismo predsednika Weiszäckerja, s katerim je Nemčija tudi formalno priznala samostojnost in neodvisnost Slovenije.

Ob tem je skupščina sprejela tudi posebno izjavo, v kateri priznava odločitev prebivalcev oziroma organov republik nekdanje Sovjetske zveze (Skupnost neodvisnih držav) o suverenosti in neodvisnosti.

Vlada v težavah

Vlada pa je bila spet tarča napadov, tokrat v zvezi z afero Slovin. Po nekaterih še neuradnih podatkih naj bi ponesrečena transakcija

firme Slovin Slovenija stala 55 milijonov nemških mark in to iz sredstev republiških blagovnih rezerv.

Igor Bavčar na čelu

Med drugimi političnimi dogodki je še vedno odmeval ustanovni kongres Demokratske stranke Slovenije, ki je za svojega novega predsednika izbrala Igorja Bavčarja. Kongresa stranke se je udeležil tudi italijanski zunanji minister De Michaelis, ki je očitno pohitel z obiskom v Ljubljani, da bi tako izrazil podporo Sloveniji, ki je Italija za razliko od Nemčije uradno še ni priznala.

Javnomnenjske ankete kažejo, da bi bila nova stranka zelo visoko uvrščena. Tako je raziskava časopisa „Delo“ razvrstila stranke po naslednjem vrstnem redu. Največ anketiranih, 26 odstotkov, bi volilo Ruplove (Bavčarjeve) demokrate, sledijo Ribičičevi prenovitelji z 18,9 odstotka, Školjčevi liberalni demokrati z 11,3 odstotka, Peterletovi krščanski demokrati z 9,9 odstotka, Zeleni z 9,3 odstotka in socialdemokrati z 6,7 odstotka glasov. Ostale stranke pa bi, po omenjeni raziskavi, na volitvah, če bi bile te takoj, dobile manj kot dva odstotka glasov.

Konec Demosa...

V Dolskem pri Ljubljani pa so tik pred koncem leta pokopali na volitvah 1990 uspešno vladno koalicijo Demos. Na seji Sveta Demosa so vanj vključene stranke trezno ocenile, da so politične razlike znotraj Demosa prevelike, da bi koalicija vztrajala še naprej. Zato so sklenili, da bodo že aprila 1992 izvedli predčasne volitve in da bodo pospešeno pripravili volilno zakonodajo.

Kar zadeva vlado pa do napovedane rekonstrukcije ne bo prišlo, opravljene pa bodo najnujnejše kadrovske spremembe, in sicer zamenjava ministrice za zdravstvo dr. Katje Boh, ki bo zamenjala Karla Smolleja in postala nova ambasadorica Slovenije na Dunaju, zunanji minister pa do prihodnjih volitev ostaja dr. Dimitrij Rupel.

PREBERITE

BOKU: študentke in študentje ne prezerite!

Sodelovanje med Avstrijo in Slovenijo se pogloblja tudi na strokovnem in znanstvenem področju. 19. novembra lani je bil podpisan dogovor o znanstvenem in kulturnem sodelovanju med Biotehniško fakulteto iz Ljubljane in dunajsko Universität für Bodenkultur. Gre za znanstveni in izobraževalni inštituciji s sorodnimi programi kmetijstva, gozdarstva, lesarstva in živilske tehnologije, pa tudi bolj „modernih“ biotehnologije ter urejanja in nege krajine in prostora. Sodelovanje naj bi obsegalo poleg priprave skupnih projektov in sodelovanja na znanstvenem področju tudi izmenjavo profesorjev, strokovnih sodelavcev in predvsem študentov. In prav pri slednjem imajo koroške študentke in študenti z znanjem slovenščine posebne možnosti.

Po zagotovili vodstev obeh univerz bi lahko npr. poslušali en semester v Ljubljani, pripravljali del diplome v Sloveniji (seveda z zagovorom na Dunaju) in, če ne drugo, imeli vsaj možnost za nekaj dni ali tednov študijsko obiskati Ljubljano. Slovenske študentke in študenti bi na ta način lahko stkali dobre vezi tudi na oni strani Karavank, kar ob bodočem vedno globljem gospodarskem in kulturnem sodelovanju med obema državama odpira morda tudi možnosti za prihodnje perspektivne zaposlitve. Morda se bliža čas, ko bo pomenilo biti član „neke“ manjšinske narodnostne skupnosti v Avstriji ne le dodatno „obremenitev“, ampak tudi kulturno in gospodarsko prednost?

Zainteresirani se lahko oglasite pri gospe dr. Müllerjevi, Büro für internationale Beziehungen, Universität für Bodenkultur, Gregor Mendel Str. 33, 1180 Wien, telefon 0222 34 25 00/2871.

VABILO

Zveza koroških partizanov vabi na tradicionalno proslavo ob grobu heroja Matije Verdne-Tomaža in ostalih žrtev gestapovskega terorja.

Svečanost bo v nedeljo, dne 2. februarja 1992 ob 11. uri na pokopališču v Svečah.

Na tej svečanosti bo slavnostni govor in kulturni program. Udeležili se je bodo tudi gostje iz Slovenije. K udeležbi vabimo tudi vse koroške demokrate in antifasiste. Pripeljite s seboj tudi svoje sorodnike in znanke, da bo spomin na padle še bolj svečan.

Niz predavanj v slabo obiskani predavalnici celovške univerze na temo izseljevanje ali bolje rečeno pregon slovenskih koroških družin aprila 1942 je odprl ravnatelj Slovenskega znanstvenega inštituta v Celovcu dr. Avgustin Malle.

1929 – 1938

Osvetil in analiziral je čas med leti 1929 in 1938, saj prve načrte za pregon Slovencev iz njihove domovine najdemo že v začetku tridesetih let. Malle se je v svojem predavanju pridružil mnenju številnih slovenskih zgodovinarjev, da so deželnozborske ter državnoborske volitve leta 1930 pomenile pomemben in, kot se je izkazalo kasneje, problematičen preobrat v politiki Slovencev na Koroškem, ki je temeljil na odločitvi Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem, da svoje volilce pozove, naj pri državnoborskih volitvah glasujejo za krščansko-socialno stranko.

Predavatelj se je pri ocenjevanju sprememb v koroški slovenski politiki opiral skoraj izključno na glasilo „Koroški Slovenec“, kar je bilo v razpravi tudi kritično zabeleženo.

Kljub temu. „Koroški Slovenec“ je že 13. aprila 1932, torej domala natančno deset let prej, napovedal izgon slovenskega koroškega prebivalstva, ko je analiziral program in cilje nacistov. Citiral je točke njihovega programa, v katerih je zapisano, da „kdor ni nemške krvi, nima nobenih državljskih pravic, ampak je tujec, ki ga smejo vsak čas izgnati, pa naj ima posest ali je nima“.

Malle je svoje predavanje zaključil z ugotovitvijo, da na Koroškem in v Avstriji v tistem času ni bilo sile, ki bi mogla ali hotela pomagati ogroženi slovenski manjšini. Obratno. Že v zgodnjih tridesetih letih se je z začetkom načrtnega priseljevanja Nemcev iz Južne Tirolske in Kanalske doline pokazalo, da je cilj teh akcij spremeniti etnični sestav prebivalstva na južnem Koroškem. To pa je bilo, kot se je izkazalo pozneje, le prva stopnja v raznarodovalni politiki nemškonaacionalnih strank in nacistične oblasti, čemur je leta 1942 sledil nasilni pregon slovenskih družin iz Koroške v razna koncentracijska taborišča tretjega rajha, ki je za številne Slovence hkrati pomenil smrtno obsodbo.

Priprave in izvedba pregona

Dr. Valentin Sima je v svojem referatu obdelal načrtovanje in izvedbo pregona koroških Slovencev. Menil je, da ni mogoče reči, da so nacisti začeli z načrtnimi pripravami takoj po „anšlusu“, opozoril pa je na dejstvo, da so se le nekaj dni po priključitvi Avstrije k nemškemu rajhu pojavili znaki, ki kažejo

23. Koroški kulturni dnevi v Celovcu**V znamenju pregona Slovencev in človekovih pravic**PIŠETA IVAN LUKAN
IN JOŽE ROVŠEK

Kot vsako leto, so tudi 1991. leta Koroški kulturni dnevi, že 23. po vrsti, zaključili priveditveni koledar obeh osrednjih kulturnih organizacij koroških Slovencev. Na pragu letošnje 50. obletnice izseljevanja koroških Slovencev je bilo prvo težišče znanstvena obdelava nasil-

nega pregona nad 900 Slovencev z dvojezičnega ozemlja Koroške v razna taborišča nacističnega nemškega rajha, drugo težišče pa je bilo namenjeno človekovim pravicam ter zaščiti narodnostnih skupnosti v Sloveniji ter stanju mirovnih gibanj v razpadli Jugoslaviji.

na namen odstranitve ljudi z njihovega avtohtonega ozemlja. Koroški nemško-nacionalci in nacisti so postali izredno iniciativni in Maier-Kaibitsch je že 23. marca 1938 pri Rainerju interveniral, naj prepustijo Slovence v njegovo pristojnost. Že 1. avgusta istega leta je bila ustanovljena „Volkstumsstelle“ v Celovcu s štirimi nalogami: opazovanje, načrtovanje, svetovanje in informiranje.

S tem v zvezi je zanimiv podatek iz slučajno ohranjenega materiala, ki so ga odkrili šele leta 1988: Kärntner Heimatbund je v mesecu oktobru 1938 po svoji zaupniški mreži izvedel popis vseh voditeljev nacionalnih Slovencev („Liste der national-slovenischen Führer“) z 217 osebami, dodatna lista pa je vsebovala še nadaljnjih 29 oseb. Torej ni slučajno, da se lista slovenskih nacionalnih voditeljev iz leta 1938 skoraj do osebe ujema s seznamom dejansko pregnanih slovenskih družin v letu 1942.

Dokončno je usodo koroških Slovencev zapečatil Himmler z odlokom 25. avgusta 1941, v katerem njihove usode ni le povezal z naseljevanjem Kanalanov, marveč je v njem zapisan tudi instrument oz. quasi-pravna utemeljitev za njihovo izselitev: argumentira se s sovražnostjo do države, pri ugotovitvi stopnje sovražnosti pa je treba vključiti krajevne organe oz. lokalne faktorje. Prav ti pa so pri pregonu slovenskih družin aprila leta 1942 na znan način odigrali svojo vlogo.

Izseljevanje v Sloveniji

Dr. Tone Ferenc se je v okviru Koroških kulturnih dni ukvarjal s položajem slovenskega naroda ob fašistični okupaciji v Sloveniji. Orisal je načrte in delno uresničitev raznarodovanja po napadu na Jugoslavijo, saj je Hitler že sredi aprila 1941 gauleiterju Štajerske Siegfriedu Uiberreitherju in namestniku koroškega gauleiterja Franzu Kutscheri poveril civilno upravo zaselenih območij in jima ukazal, naj mu napravita to deželo nemško. Načrtovano je bilo množično izga-

njanje Slovencev in naseljevanje Nemcev ter popolno in čimprejše ponemčenje področja vključno z ljudmi, ki bi še ostali tam. Do prvih izselitev v Sloveniji je prišlo že v istem letu, na konkretnih primerih pa je Ferenc tudi dokazal sodelovanje koroških nacistov pri uresnitvi pregona Slovencev iz Slovenije.

Slovinci v taboriščih

V pričevanju o bridkih izkušnjah, ki so jih doživeli koroški Slovenci med leti 1938 in 1945, ko so bili izpostavljeni najhujšemu preganjanju in raznarodovanju v svoji zgodovini, zavzemajo pomembno mesto tudi podatki o njihovi usodi v koncentracijskih taboriščih nacistične strahovlade. O njih je govoril dr. France Filipič in dejal, da so koroški Slovenci trpeli in umirali v naslednjih koncentracijskih taboriščih: Dachau, Mauthausen, Ravensbrück, Auschwitz, Flössenburg, Neuengamme, Buchenwald, Lublin, Oranienburg, Sachsenhausen.

Iz pregleda interniranih, v koncentracijskih taboriščih umorjenih in pogrešanih koroških Slovencev iz leta 1947 je razvidno, da je bilo skupno število aretiranih in odpeljanih v koncentracijska taborišča 917, od teh jih je bilo tam umorjenih 199.

Največ v koncentracijska taborišča odpeljanih je bilo iz občine Bela (215, od tega 73 umorjenih), sledijo pa občine Sele (71/19), Borovlje (46/12), Bekštanj (45/12),

Rikarja ves (44/3), Bistrica v Rožu (43/7), Podkloster (33/5) itd. Našteti je kar 40 takratnih občin.

Največ koroških Slovencev pa se je znašlo v internaciji v Dachauu in Ravensbrücku ter Mauthausnu in Auschwitzu.

Nov in zelo posrečen pristop recepcije pregona pri prizadetih sta predstavila dr. Helena Verdel in Andreas Pittler. V obeh deželnih jezikih sta na osnovi projekta govornih avtobiografij prizadetih publiki omogočila globok vpogled v najbolj težke, dramatične, usodne trenutke, ki so jih doživeli pregnani ljudje ali njihovi sorodniki in znanci.

Prvi dan 23. koroških kulturnih dni, je bila na sporedu še predstavitev knjige dr. Katje Sturm-Schnabl o dopisovanju Frana Miklošiča z južnimi Slovani.

Človekove pravice v ustavi Slovenije

Drugi dan Koroških kulturnih dnevov se je začel z referatom prof. dr. Ljuba Bavcon, predsednika Sveta za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin Republike Slovenije o pomenu in mestu človekovih pravic v novi slovenski ustavi.

Predavatelj je pred nekaj dnevi sprejeto ustavo ocenil kot napredno in sodobno, z njo pa se Slovenija uvršča v zbor pravnih držav. Z ozirom na zastavljeno temo se je najbolj posvetil v ustavi zajetim človekovim pravicam in v

Zastopnik organizatorjev koroških kulturnih dni dr. Janko Malle s prof. Klemenčičem in prof. Bavconom iz Ljubljane.

Pogled v bolj zaseden del avditorija na celovski univerzi.

uvodu dejal, da „brž ko v kaki državi prevlada kakšen izključevalen nazor, prepričanje ali čustvo, se človekovim pravicam godi slabo“. zato morajo pri tem prevladati univerzalnost, neideološkost, nadpolitičnost in nadvladanost. Politična načela in načela koristnosti morata nadomestiti načela ustavnosti in zakonitosti. O vlogi države pa je dejal, da oblast ni ustanoviteljica pravic, jih ne podeljuje, marveč jih je dolžna kot že obstoječe samo priznati in jim nuditi učinkovito pravno varstvo. Po drugi strani pa še tako dobra ustava sama po sebi ne zagotavlja ne demokracije ne človekovih pravic.

Nova slovenska ustava je poglavje o človekovih pravicah uvrstila takoj za preambulo za prvo poglavje in mu tako dala izjemno visoko mesto. Za razliko od prejšnje ustave, v kateri je bil večji poudarek na kolektivnih pravicah, pravici do zaslužka in dela, pa so v novi ustavi v členih od 49 do 56 zagotovljene osnovne pravice s področja zdravstvenega in socialnega varstva, vključno sporni 55. člen, ki zagotavlja svobodno odločanje o rojstvu otrok. Kompleksnost varovanja in zagotavljanja človekovih pravic se izkazuje v besedilih štirih področij, in sicer: varstva človekovih pravic pred različnimi represivnimi posegi države in pred zlorabami oblasti, klasičnih pravic in svoboščin in še posebej tudi političnih in državljanskih pravic, pravic avtohtonih narodnih manjšin in položaja imigrantov ter pravnih in drugih mehanizmov za učinkovito varstvo človekovih pravic. S prvega področja je mimogrede omeniti nedotakljivost človekovega življenja, s katerim je ustavno odpravljena že več kot trideset let neizvajana smrtna kazen.

vicah, pravici do zaslužka in dela, pa so v novi ustavi v členih od 49 do 56 zagotovljene osnovne pravice s področja zdravstvenega in socialnega varstva, vključno sporni 55. člen, ki zagotavlja svobodno odločanje o rojstvu otrok. Kompleksnost varovanja in zagotavljanja človekovih pravic se izkazuje v besedilih štirih področij, in sicer: varstva človekovih pravic pred različnimi represivnimi posegi države in pred zlorabami oblasti, klasičnih pravic in svoboščin in še posebej tudi političnih in državljanskih pravic, pravic avtohtonih narodnih manjšin in položaja imigrantov ter pravnih in drugih mehanizmov za učinkovito varstvo človekovih pravic. S prvega področja je mimogrede omeniti nedotakljivost človekovega življenja, s katerim je ustavno odpravljena že več kot trideset let neizvajana smrtna kazen.

Kako s 24. dnevi?

Vsaj že dvakrat po končanih kulturnih dnevih so udeleženci in organizatorji ugovarjali, da s Koroškimi kulturnimi dnevi nekaj ni v redu. Medtem ko smo bili še pred leti navajeni, da se je ob referatih in razpravah kar trlo udeležencev, v zadnjih letih opazimo očiten upad. Slika, da ob napovedani uri začetka v avli pred predavalnico na univerzi postaja le kak ducat ljudi, med njimi predavatelji, nekaj strokovnih in znanstvenih sodelavcev iz Slovenije in skromna peščica iz Koroške, je res žalostna. Približno tako je bilo lani, leto pa nič bolje. Že lansko leto so se postavljala vprašanja, kako naprej, so krive teme, lokacija univerze, akademski nivo, odtujena problematika, organizacijska neposobnost ali premajhna animacija s strani organizatorjev – obeh osrednjih kulturnih organizacij. Je čas med božičnimi in novoletnimi prazniki sploh primeren za razglabljanje o tako resnih temah?

Verjetno bi se dalo tudi vprašati, ali nekatere teme niso že kar preveč in prevečkrat prežvečene, oziroma kako se je moglo zgoditi, da se letošnje teme prvega dne KKD o izseljevanju in pregonu koroških Slovencev izseljenci skorajda niso udeležili. Jih to ne zanima, jih nihče ni znal animirati ali so se tega po skoraj 50 letih naveličali? Še najhujše bi bilo, če bi obstajala kriza zaupanja do osrednjih organizacij, ki bi tako močno hromila njihovo animacijsko sposobnost. V kolikor se siceršnji udeleženci na kulturnih dnevih nočejo srečevati s sprtimi funkcionarji obeh osrednjih organizacij, bi lahko brez neprijetnega občutka prišli, saj tudi teh skoraj ni bilo, tudi profesorjev in učiteljev z naših izobraževalnih institucij je bilo bolj malo, dijakov višjih razredov pa nič. Ne samo o kraju, času, temah, organizaciji, tudi o tem bi se bilo treba zamisliti: za koga sploh koroški kulturni dnevi!

Jože Rovšek

Pravice narodnosti in imigrantov

S področja pravic narodnih manjšin in imigrantov so na dosednji ravni ohranjene njihove pravice, ki so po besedah prof. Bavcon zglede in daleč iznad sicer veljavnih mednarodnih standardov, in bilo bi prav, da bi se po njih zgedovale tudi sosedne države, kjer živijo Slovenci. Prvič pa je v slovenski ustavi priznan tudi obstoj romske skupnosti.

Za avtohtone slovenske narodne skupnosti v zamejstvu je Slovenija prevzela dolžno skrb v 5. členu ustave. „Dolžna skrb“ je seveda zelo nediferencirana opredelitev, ki pa ji bo potrebno v nadaljnji operacionalizaciji slovenske politike do zamejskih Slovencev dati ustrezno vsebino.

Vzgoja za mir v vojni

Zadnji nastop na kulturnih dneh je opravil Marko Hren, vodja slovenskega centra za kulturo miru in nenasilje iz Ljubljane. Govoril je o mirovni prizadevanjih v razpadajoči Jugoslaviji. Že sam naslov njegovega predavanja Ali je mirovna vzgoja dandanes sploh še možna? je bil retoričen. Skušal je definirati sile, ki so v teh trenutkih totalne vojne in sovražstva sploh sposobne vplivati na potek dogajanja in na prehod na pogajanja za razrešitev problemov po mirni poti. Teh sil seveda je nekaj, so pa zelo razpršene, nepovezane in tudi v medijih nimajo ustreznega odmeva. Kljub temu pa so pogajanja edina pot, saj v sedanji vojni ne more biti zmagovalca, lahko so le poraženci in mrtvi.

Kot elemente kulture miru je naštel notranji mir in vzgojo zanj – vzgojo za individualnost, sklop človekovih pravic, vzgojo za kozmopolitizem in interkulturalnost, ki presega regionalne okvire, in sklop razreševanja konfliktov. Kljub sedanjim neizglednim obetom za mirovno vzgojo in mirovniško delovanje pa je Hren lahko navedel nekaj pomembnih dosežkov v zadnjih letih. V Sloveniji se je uveljavil ugovor vesti, v veliki meri so mirovniki uspeli v propagandi proti vojnim igračam, na obliki se je znašalo precej ljudi, ki so bili v mirovniških gibanjih, pred junijsko vojno se je aktivno razpravljalo o demilitarizaciji kot globalni mirovni politiki, ki naj zadosti potrebam varnosti.

V dokaj živahni debati po Hrenovem uvodu se je izkazalo, da je v tem času v Sloveniji manj možnosti za mirovno vzgojo kot pred junijsko vojno, da je bil ob uspehih v vojni preveč poudarjen sam bojni vojaški element, zapostavljena pa vloga pogajanja in diplomacije, da se je zelo okrepil vojaški lobi in da se v preveliki meri povečuje pomen in vloga teritorialne obrambe. Dr. Grafenauer je menil, da moramo pri tem upoštevati zgodovinskost.

Bogat glasbeni december v Cankarjevem domu

Program Cankarjevega doma v Ljubljani je bil v decembru izredno zanimiv. 6. decembra se je simfonični orkester Slovenske filharmonije z izvedbo zadnjega velikega Mozartovega dela, Rekvijama, katerega je po njegovi smrti dokončal njegov učenec Süßmayer, poklonil spominu ob 200-letnici smrti tega glasbenega genija.

To, že po nastanku misteriozno delo, za katerega je bil prepričan, da ga piše samemu sebi, so poleg odličnega orkestra izvedli Slovenski komorni zbor in zbor Consortium musicum p.v. Marka Vatovca in štirje mladi solisti, 24-letna sopranistka Iva Hraste – Sočo in tenorist Zrinko Sočo, oba iz Hrvaške, sarajevska altistka Sonja Milenković in slovenski basist iz Argentine Juan Vasle, ki sedaj redno poje v ljubljanski operi. Sodelujoče umetnike je odlično vodil slovenski dirigent Uroš Lajovic.

Glasbena mladina Ljubljane in Cankarjev dom dajeta v ciklusu „Mladi mladim“ mladim glasbenikom največkrat prvo možnost, da stopijo pred publiko kot solisti in jim s tem utirata umetniško pot. 10. decembra sta tako v Kosovelovi dvorani nastopila 17-letni hornist Sašo Juvan, učenec Srednje glasbene šole iz Maribora in 21-letna študentka akademije za glasbo, oboistka Melina Todorovska. Oba zelo veliko obetata, predvsem Todorovska je že prava mojstrica. Za koncert z naslovom „Oboistka in hornist po naključju“ je napisal in prebral spremno besedo Dušan Sodja, študent akademije za glasbo.

Verdijeva Traviata, ta večno zanimiva, pretresljiva opera je pritegnila v Gallusovo dvorano sicer zelo veliko publike, ki ni skoparila z aplavzi, vendar je bil veliki oder za to v bistvu komorno opero treh oseb rahlo prevelik. Intimnost tragike Violette, Alfreda in njegovega očeta veliko

pristneje doživimo v manjšem opernem gledališču. Ansamblu in solidni mariborske opere, ki so 16. decembra predstavili izvedli na visoki ravni (zelo dober je bil orkester in odlična sopranistka Natalija Vorobiova ter baritonist Nikola Mitić), so v zadnjih letih postali nevaren tekmeč ljubljanski operi.

21. decembra je simfonični orkester akademije za glasbo v Gallusovi dvorani izvedel Cesarski valček J. Straussa, Koncert za klarinet in orkester W.A. Mozarta (z odličnim solistom, podiplomatom Jožetom Kotarjem in razr. docenta Alojza Zupana) in Dvorakovo 9. simfonijo „Iz novega sveta“. Zelo zahteven program, katerega so študenti zelo dobro izvedli. Zaslugo za to ima seveda predvsem dirigent prof. Anton Nanut, ki je bil tudi mentor obeh mladih dirigentov, Andraža Hauptmana in Nade Matošević.

Pred Silvestrovim, 28. in 29. decembra, smo bili priča pomembnemu baletnemu dogodku. Dva mlada baletna umetnika, Andreja Hriberšek in Marko Omerzel, sta prvič plesala glavni vlogi v popularnem baletu „Labodje jezero“ P. I. Čajkovskega. Oba plesalca sta nelahko nalogo zelo dobro opravila. Verjetno se bosta pri naslednjih ponovitvah predstav še bolj sprostita. Koreografinja Irina Lukašova je zelo dobro izrabila dimenzije velikega odra Gallusove dvorane, odlični so bili tudi kostumi in scena.

Lovro Sodja

Ambrozy: deželnozborske volitve ne pred jesenjo 93

Predsednik koroške socialdemokratske stranke in namestnik deželnega glavarja dr. Peter Ambrozy na Koroškem ne pričakuje predčasnih volitev pred jesenjo 1993. To je izjavil na novoletni tiskovni konferenci, na kateri je tudi zavzel stališče do drugih aktualnih vprašanj.

V zvezi z avstrijskim priznanjem Slovenije in Hrvaške je dejal, da je sedaj za avstrijsko zvezno vlado napočil čas, da se aktivno vključi v proces priznavanja. Menil je, da bo po 15. januarju bivši jugoslovanski republik priznalo več pomembnih držav in da naj bi bil to povod tudi za Avstrijo, da se tem državam pridruži.

Glede načrtov stranke v koroški politiki je šef koroških socialdemokratov zavzel stališče tudi do vprašanja dvojezičnih otroških vrtec. Na tozadevno vprašanje

urednika našega lista je menil, da koroškemu deželni zboru ni treba slediti pozivom slovenskih organizacij in sosveta za koroške Slovence, ki so zahtevali upoštevanje dvojezičnih vrtec tudi v zakonu. Ambrozy je pri tem zastopal mnenje, da je za to poskrbljeno z zakonom o narodnostnih skupinah ter da dežela že zdaj enako podpira vse vrtece, ne glede na to, ali so eno- ali dvojezični, ali so javni ali privatni. Zato je odločitev, ali želijo otroški vrtec voditi eno- ali dvojezično, prepuščena občinam in privatnim institucijam.

Naročite in širite „Slovenski vestnik“

Svečano in planinsko preprosto je bilo vzdušje v soboto, 7. decembra na ljubljanskem magistratu, kjer je Planinska zveza Slovenije podelila spominske plakete svojim zaslužnim članom in razglasila najprijetnejše slovenske planinske postojanke v letu 1991. To vzdušje sta s svojo pristojnostjo povzdignila še predsednik predsedstva republike Slovenije Milan Kučan in minister za šolstvo in šport dr. Peter Vencelj.

Najprijetnejša koča v letu 1991 na Slovenskem: Češka koča nad Jezerskim

Planinci zaključili živahno leto 1991

Za uvod je moški kvartet „Spev“ iz Škofje Loke zapel „Oj Triglav, moj dom“, predsednik Planinske zveze Slovenije Andrej Brvar pa je nanižal nekaj podatkov o prometu v planinskih postojankah v letošnjem letu. Obisk koč se je po desetdnevni vojni v Sloveniji izredno povečal, zlasti v avgustu. Koče so bile večinoma zelo dobro oskrbovane, poti so čiste, uveljavlja se kurjava na sončno energijo, zmanjšuje se poraba alkoholnih in povečuje potrošnja brezalkoholnih pijač. Za poseben dosežek šteje predsednik sprejem Planinske zveze Slovenije v svetovno planinsko organizacijo septembra letos.

Monografija Lipice

Na pobudo slikarja Slavka Bratiča je bila pred kratkim izdana ena najboljših bibliografskih izdaj v zgodovini slovenske knjige, Monografija Lipice.

Knjiga je prva v bibliofilski izdaji na ročno izdelanem papirju, ki jo po tradiciji prvega mlina za papir na Fužinah iz leta 1579 izdelujeta mojstra ročnega oblikovanja papirja Jože Valant in Jože Kresnik iz mojstrske delavnice Vevče d.o.o., ki ima potrjen ta naziv od mednarodne žirije. Tradicija ročne izdelave papirja in vzreja lipincev se v tej knjižni izdaji uspešno dopolnjujeta in na svojevrsten način predstavljata delček slovenske zgodovine.

Knjigo je oblikoval in likovno opremil slikar Slavko Bratič, tekst pa so pripravili eden najboljših poznavalcev zgodovine Lipice in lipincev dr. Milan Dolenc, Marica Hočevar in Ciril Zlobec.

Teksti so pisani ročno, in so delo Draga Cifreka, strokovno svetovanje pa sta opravila Andrej Francetič in Vili Borjančič. Mojstrsko oblikovana naslovnica – globok relief v ročno izdelanem papirju in kovinskem reliefu je delo kiparja Julijana Renka.

Knjiga je izšla v slovenskem in nemškem jeziku.

Nato je Andrej Brvar podelil spominske plakete sedemnajstim zaslužnim članom planinske organizacije za njihov življenjski jubilej. Eden je prejel priznanje za svojo 50-letnico, šest za 60-letnico, kar sedem za 70-letnico in trije za 80-letnico: ti so Erna Meško iz Ormoža, Alfonz Hutter s Prevalj in Franc Hvastja iz PD Rašica. Predsednik PZS je podelil šopke cvetja tudi štirinajstim planincem, ki so spominske plakete že prejeli ob drugih priložnostih, so pa še vedno zaslužni za planinsko organizacijo. Med sedmimi osemdesetletniki je gotovo najbolj poznan planinski fotograf Jaka Čop z Jesenic. V nekaj svojih knjigah nam je doslej predstavil čudovit izbor planinskih fotografij. 85-letni življenjski jubilej slavi tudi Friderik Degen iz PD Matice Maribor in kar 90-letni Drago Karolin iz Ilirske Bistrice.

Dnevnik Delo in Planinska zveza Slovenije sta razpisala natečaj za najprijetnejše planinske postojanke v letu 1991 in prvič tudi za njihove oskrbnike. Obiskovalci gora so preko časopisa Delo, kjer so bile posamezne koče tudi predstavljene, glasovali za najprijetnejše planinsko domovanje. Priznanja sta podelila pomočnik direktorja dela Jure Apih in Andrej Brvar.

Za najprijetnejšo planinsko postojanko v slovenskem visokogorju za leto 1991 je bila razglašena Češka koča na Spodnjih Ravneh, za katero

skrbita PD Jezersko in požrtvovalni, mnogim poznani oskrbnik Andrej Karničar. Drugo mesto je zasedla Koča na Golici, katero upravlja PD Jesenice z oskrbnico Tonko Zadnikar, tretji pa je Pogačnikov dom na Kriških podih, upravlja ga PD Radovljica, oskrbovala pa sta ga letos dva mladeniča, Ivan Vnučec in Matej Prapotnik.

Prvo mesto v skupini srednjegorskih, lažje dostopnih postojank je zasedla Mozirska koča na Golteh, PD Mozirje in oskrbnica Ljuba Zupan, na drugem mestu je Koča na planini Razor, PD Tolmin in oskrbnik Vlado Šorli. Tretji je Poštarski dom na Vrščicu v upravljanju PD PTT Ljubljana in v oskrbi zakoncev Zinke in Geze Huber.

V francoskem mestu Autrans sta francoska alpinistična revija Montagnes Magazine in GHM (Group de haut montagne) v konkurenci petnajstih vrhunskih alpinistov iz Francije, ZDA, Italije, Češkoslovaške in Slovenije izbrali za najboljši alpinistični dosežek v letošnjem letu prvenstveni vzpon v alpskem stilu Slovencev Marka Prezlja in Andreja Štremfija v južni steni južnega vrha Kangčendzenge (8.476 m). Nagrada, imenovana „Zlati cepin“, poleg skulpture prinaša tudi 20.000 francoskih frankov.

Lovro Sodja

Slavnostna podelitev nagrad in priznanj Planinske zveze Slovenije v Ljubljani. Slika: Igor Zaplatil

SLOVENSKI VESTNIK – ŠPORT

RAZPIS

tradicionalnega mednarodnega ljudskega smučarskega teka za „KARAVANŠKEGA MEDVEDA“ in mladinskega slaloma za „KEKCA“ v nedeljo, 19. januarja 1992

Kraj: Sele-Zgornji Kot (pri Francu)

Start: ob 11. uri (prijave so možne do pričetka tekme)

Tekmovalci: vsi, ki so starejši od 10 let!

Potek: na STARTU si tekmovalci oprta smuči na ramo in se poda po lepo steptani poti. Na koncu te poti (označeno) naveže smuči in se spusti po celcu, čez prostrane travnike nazaj proti startu, kjer je končni CILJ.

Vzpon + smuk = rezultat!

Posebna turna oprema ni potrebna!

Skupine: 1. dekleta 10-15 let, II. fantje 10-15 let, III. ženske 16-30 let, IV. fantje 16-25 let, V. moški 26-40 let, VI. ženske nad 30 let in moški nad 40 let

Odlikovanja: V vsaki skupini dobi 1. zlato, 2. srebrno, 3. bronasto kolajno. Vsi prejemniki zlatih kolajn se v posebni igri pomerijo za „medveda.“

Vsi tekmovalci, ki so dosegli cilj, prejmejo spominsko kolajno „karavanškega medveda“ in diplomu! Najboljši dneva bo posebno nagrajen!

Mladinski slalom za „KEKCA“

Tekmovalne skupine: I. dekleta in fantje do 10 let, II. dekleta in fantje od 11 do 15 let

Odlikovanja: V vsaki skupini dobi 1. „Kekca“, 2. pokal, 3. zlato, 4. srebrno, 5. bronasto kolajno. Vsakdo, ki je sodeloval pri slalomu, prejme spominsko kolajno „karavanškega medveda“ in diplomu.

Startnina: za „medveda“ 50, za Kekca 20 šil. za mladino od 10 do 15 let, ki sodeluje na obeh tekmah, je startnina 50 šil.

Vsakdo tekmuje na lastno odgovornost!

Organizator: Slovensko planinsko društvo Celovec

Smučarski tečaj SŠZ v regiji „Dachstein-Tauern“

Slovenska športna zveza vabi v zimskih semestralnih počitnicah na smučanje in snowboarding v znana smučišča okoli Schladminga (Galsterbergalm, Hauser-Kaibling, Planai, Hochwurzen, Reiteralp, Dachstein).

Enotendensko smučanje bo od sobote, 15. februarja, do sobote, 22. februarja 1992.

V gostišču „Pruggererhof“ in v sosednih hišah v Pruggenu v dolini reke Enns je rezerviranih 35 prenočevanj.

Cene: (za 7 polovičnih penzionov, v dvoposteljnih sobah s prho in WC)

- 2590 šil. odrasli
- 1820 šil. otroci do 12 let pri starših, otroci do 6 let prosto
- 1360 šil. 6-dnevna vozovnica za 78 vlečnic, vzpenjač in skibus
- 865 šil. 6-dnevna vozovnica za otroke do 15 let

V dopoldanskih urah so na programu izleti, pouk v smučanju in snowboardingu pod strokovnim vodstvom Anice Wiegele, Richarda Kunčiča, prof. Antona Malleja in Daniela Prušnika (prispevek 200 šil.) Udeležba v šoli smučanja in snowboardinga je prostovoljna.

Člani sindikata javnih služb, njihovi partnerji in otroci prejmejo od le-tega podporo v višini 500 šil. po osebi. (Ob prijavi navedite člansko številko!)

Prijave sprejema Posojilnica-Bank Celovec, Bahnhofstraße 1, z naplačilom 1000 šil. na konto štev. 1-03.029.113 do 10. januarja 1992. Skupni odhod iz Celovca z avtobusom.

Danilo Prušnik, vodja tečaja

TRIBUNA BRALCEV

Ablenkungsmanöver

In der Ausgabe des „Slovenski Vestnik“ (20.12.91) wird u. a. darauf verwiesen, daß die KPÖ (sofern die Herren Baier und Bruckner bereits „die KPÖ sind“) – gegen eine „Anerkennung unserer neuen Nachbarstaaten“ sind! Das ist nicht weiter verwunderlich – und noch weniger von Bedeutung, zumal die „Komunisten Österreichs“, als Partei – also „als Bewegung“ schon so winzig geworden ist, daß sie in „Politik und Gesellschaft“ nicht mehr gewichtig sind! Auch darf ohnedies angezweifelt werden, daß die „noch übrig geblieben“ einfachen KP-Anhänger, hier mehrheitlich die Meinung ihrer Funktionäre teilen – und stützen! „Bemerkenswert“ – und nahezu belustigend – wird „diese Gegnerschaft zur Anerkennung“ aber in Hinblick auf die Tatsache, daß man sich „in der KPÖ“ mit dieser Haltung und Ansicht – ausgerechnet – man staune, „auf einer Linie“ mit den USA usw. befindet! (ob man „das“ in Washington wenigstens zu „schätzen“ weiß) Man wird doch „in der KPÖ“ – vielleicht begründet durch den Niedergang und Tod der KP im einstigen „gewaltigen Mutterland“ derselben/ nun in einzelne, nicht-kommunistische Staaten zerfallen/sowie, schon zuvor, in dessen KP-Satellitenstaaten, rings um Österreich, nicht gar, nun zu „Amerikafans“ werden wollen?

Ich vermisse jedenfalls (laut Berichterstattung) eine Erklärung zur Entwicklung und zum Untergang der UdSSR, bei der „Pressekonferenz der KPÖ!“ sich statt dessen quasi „an Slowenien und Kroatien zu reiben“, also überhaupt „gegen die Anerkennung der Teilrepubliken“ im ehemaligen, nicht mehr existenten Jugoslawien, erscheint als Ausflucht und Ablenkungsmanöver. Man möge in der KPÖ den Mund dazu aufmachen, ob sie es der Ex-DDR, Ex-CSSR, Polen, Ungarn usw. usw. und nun auch den Staaten der einstigen Sowjet Union „gnädigst“ zugesteht, das dort überall gegeben gewesene einstige „Joch der KP Diktatur“ abgeschüttelt zu haben!

Wenn ja – möge man in der KPÖ erklären, warum man dann „solches“ ausgerechnet bei der Abspaltung Sloweniens und Kroatiens, sowie der sonstigen Ex-Teilrepubliken „vom kommunistischen Joch Belgrads und Serbiens“, nicht so sehen will. „Eine KPÖ“ wird diese Entwicklung, die sie tunlichst ignoriert, über kurz (sicher nicht lang) ebenso anerkennen müssen, wie der „Agressor Belgrad und Serbien“, getragen durch die kommunistische, nur noch serbisch dominierte Ex- „Volks“ armee! Und wie das mit den „ehrlichen Verhandlungen – zwischen den Völkern und Staaten“ im einigsten Jugoslawien ist, demonstrieren Belgrads- und Serbiens KP-Politiker (wo auch nur ein Serbe ist – wird künftig Serbien sein!) sowie KP-Generäle, in den letzten Monaten-tagtäglich-gradezu „bestens!“ (könnte „klarer“ und „unmißverständlicher“ gar nicht mehr sein!).

Daher ist „das Verlangen“ von „Einigung“ und „ehrlichen“ Verwandlungen – aber unter absoluter Tonangabe und Vorherrschaft Serbiens, versteht sich nun von selbst nur noch blanke Utopie! Es ist aber eben völlig unbedeutend, ob da eine Mini-KPÖ weiterhin, gleich dem „Vogel Strauß“, ihren Kopf in den Sand steckt...

Herbert Guttenbrunner, Köttmannsdorf

Posojilnica-Bank Železna Kapla uspešno zaključila leto

Decembra 1991 je imela v hotelu Obir svoj redni občni zbor Posojilnica-Bank Železna Kapla. Predsednik upravnega odbora Vladimir Prušnik je pozdravil navzoče člane ter zastopnika revizijske zveze, višjega revizorja Franca Krištofa, in poročal o dejavnosti upravnega odbora. Odbornikom se je zahvalil za vestno in konstruktivno sodelovanje, poslovođstvu in nameščencem pa za vestno delo.

Iz poročila je bilo razvidno, da se Posojilnica-Bank Železna Kapla uspešno razvija v občini Železna Kapla in v Miklavčevem. Bilančna vsota nasproti lanskemu letu se je zvišala za 15,8 %, hranilne vloge za 15,24 %, izposojila pa so narasla za 8,47 %. Tudi bančni obratni uspeh se je v zadnjem letu znatno zvišal. Posojilnica ima predpisom ustrezni jamstveni kapital, ki znaša 5,29 % od osnove za izračunavanje jamstvenega kapi-

tala, pravtako pa ima z jamstvenim kapitalom pokrita osnovna sredstva po § 15 ZKG.

Predsednik nadzornega odbora Miha Kuchar je poudaril, da je bil nadzorni odbor sproti obveščen o tekočem delovanju in poslovanju in da je imel več svojih in skupnih sej. Na osnovi bilančnega stanja ter poslovnega uspeha lahko tudi v bodoče zaupamo v domačo Posojilnico-Bank v Železni Kapli in v Miklavčevem.

Revizijsko poročilo ter računski zaključek je podal višji revizor Franc Kristof. V imenu revizijske zveze se je zahvalil vsem odbornikom, poslovođjema in nameščencem posojilnice za konstruktivno sodelovanje.

V imenu Zveze slovenskih zadrug pa je posojilnici za uspešno delo čestital dipl. trg. Joza Habernik.

Kotmara vas: nujne podražitve

Proračun občine Kotmara vas za leto 1992 bo izenačen. Redni znaša v dohodkih 21.812.000 (1991: 18.815.000), izredni pa 812.000 (1991: 350.000) šilingov. Novo težišče je 850-letnica Kotmare vasi. Sicer pa je občina pri razpolaganju z denarnimi sredstvi precej vezana, ker ima razmeroma malo lastnih dohodkov. Vprašanje je tudi, če bo v tem letu dobila predvidenih 1.520.000 šilingov iz davka na pijače; znano je namreč, da bojo pobiranje tega dvaka v letu 1992 spremenili. Občinski odbor je proračun soglasno odobril.

Med informacijami je župan Hugo Götzhaber med drugim sporočil, da bojo letos končali glavni kanalizacijski zbirnik ob stari cesti na Ilvju. Po poročilu nadzornega odbora je občinski odbor sprejel prvi dodatni redni in izredni proračun za leto 1991 (redni se zviša na 23,5 mio, izredni na 13.740.000 šilingov). Število občinskih službenecv bo leta 1992 ostalo enako; ura za delavca se z 220 zviša na 230, strojna pa z 420 na 440 šilingov. Podražil se bo tudi odvoz smeti. Vreča za 60 litrov bo stala 35 šilingov, smetnjak za 120 litrov 61, za 240 l 102, za 1100 litrov pa 416 šilingov. Za odlaganje smeti v Trdnji vasi za Celovcem bo morala občina v letu 1992 plačati 200.000 šilingov (odpadke tehtajo); zelo pomembno bo, da ljudje odpadke ločujejo. Tudi za vodo bo treba plačevati več (zadnja podražitev je začela veljati s 1. 1. 88; leta 1990 je bilo porabljeno 97.786m³ vode; leta 1991 je bilo okrog 92.000 šil. primanjkljaja). Kubični meter bo od 1. 1. 92 stal 9,35 šil.

(8,50 + 10%), za kmete pa 7,70 šil. (za 40% porabe). Letna izposojnina za števec za vodo bo znašala 66 šilingov. Pri kotmirski Raiki bo občina imela 500.000 šil. kredita na tekoči račun (8,75%).

Voz za prevažanje živine stoji zdaj pri Masovnjaku v Trabesinjah. Izposojnina za veliki stroj za cepljenje drv znaša 200, za malega pa 100 šilingov na dan. Kmetijski odbor je predlagal, naj bi oba stroja stala pri Žlajharju v Kotmari vasi; zanju naj bi skrbel Thomas Goritschnig, ki bi dobil za naročilo 50 (za velikega) oz. 30 šilingov (za malega). Po daljši razpravi je bilo s 14 glasovi sklenjeno, naj oba stroja poskusno eno leto stojita v strojnem centru. Občina bo lastnikom bikov plačevala po 3.000 šilingov na leto; obrežitev bo stala 180 šilingov (plačati bo treba samo prvi skok).

V debati je bil spet nakup stroja za pometanje cest. Med razpravo so se EL, ÖVP in FP izrekle proti nakupu, socialdemokrati so ga zagovarjali. Na koncu so se frakcije zedi-

Kmetijska zbornica: SJK zastopana v vseh odborih!

Še pred koncem leta se je konstituirala Koroška kmetijska zbornica v novi sestavi. Čeprav je pri volitvah 1. decembra 1991 Kmečka zveza (Bauernbund) ljudske stranke izgubila svojo absolutno večino – od 36 sedežev jih je dosegla le še 17! – je spet postavila predsednika. Njen kandidat Walfried Wutscher, kmet iz Labotske doline, je bil izvoljen z 21 glasovi (zanj sta glasovala tudi Zwitter in Domej ter del socialdemokratske frakcije!). Prvi podpredsednik je postal svobodnjak Matthias Reichhold, čeprav je dobil le 13 glasov, druga podpredsednica pa Notburga Penker (Kmečka zveza) z 19 glasovi. Volilo se je po razmernostnem volilnem postopku, ki določa, da je izvoljena oseba, ki jo podpre polovica plus en mandat stranke, ki ima pravico, da jo predlaga.

Skupnost južnokoroških kmetov bosta v na novo konstituirani zbornici zastopala zbornična svetnika Janko Zwitter in dipl. inž. Štefan Domej. Odbornika SJK pa bosta brez dvoma najbolj zaposlena mandatarja, saj bo SJK prvič v zgodovini Koroške kmetijske zbornice s svojima odbornikoma s sedežem in glasom zastopana v vseh desetih pododborih. To sodelovanje sta SJK omogočila Kmečka zveza in socialdemokratski kmeti, ki sta ji

odstopila po eno mesto. Janka Zwitter pa so v odboru za kmetijsko tehniko izvolili celo za namestnika predsednika.

Dipl. inž. Štefan Domej je v svojem nastopnem govoru kot frakcijski vodja poudaril pripravljenost SJK za sodelovanje z vsemi strankami, hkrati pa zahteval večje upoštevanje slovenskega jezika na vseh področjih javnega dela te zbornice. Izrazil je tudi upanje, da bodo nove večinske razmere pozitivno vplivale na delo in odločitve tega organa. **Ivan Lukan**

Pa še to...

V Ferlacher Rundschau (Boroveljskem obzorniku) je bila v 8. številki, decembra lani objavljena dvojezična voščilnica:

ZELI VEŠELE PRAŠNIKE TER
ZDRAVO IN UPESNO
NOVO LETO
1992

Ob branju lahko ugotovimo, da nekdo svojim bralcem in poslovnim partnerjem zeli (želi) vešele (vesele) prašnike (?) ter zdravo in uspesno (uspešno) novo leto 1992.

Ker je slovenščina res težek jezik, na Koroškem, predvsem pa v Borovljah, pa ni več koga, ki bi jo obvladal, smo nekatere besede sicer razvozljali, pri „prašnikih“ pa se nam je zataknilo. Boroveljski socialisti so pri tem, upamo, mislili na cvetne prašnike in na romantično analognost plodnosti svojih bralcev, predvsem Slovencev, katerim je slovenski tekst verjetno tudi namenjen, in najbrž ne na vesele (bikove) prašnike, kar bi bilo mogoče razumeti na razne načine...

nile tako, naj ceste letos pometa zasebno podjetje. Čez pol leta se bo videlo, kako bo. Novi kompresor bo dobavila firma Josef Laurer (149.000). Občinski odbor je še uredil personalno zadevo in odposlal resolucijo za ohranitev sklada za vodno gospodarstvo. Rok za prenamembe je potekel šele 18. decembra.

Župan je za konec prebral predloge. EL predlaga, naj bi pri strojnem centru uredili napravo za pranje kmetijskih strojev.

Umrli Tonči Sabotnig

Dne 14. decembra lani nas je pretresla žalostna vest, da je nepričakovano umrl naš vsem dobro znani, prijazni podjetnik bencinske črpalke v Plešerki Tonči Sabotnig.

Rodil se je leta 1940 pri Kurniku ob Habnerjevem jezeru. Že kot mladenič se je zanimal za slovenske ustanove. Šel je po poti svojega očeta, bil je odbornik in nekaj časa predsednik prosvetnega društva „Zvezda“ v Hodišah. Od leta 1973 do leta 1986 pa je bil tudi član odbora Posojilnice Hodiše, od tedaj pa do leta 1990, do spojitve z Bilčovsom, podpredsednik upravnega odbora, in nazadnje član upravnega odbora združene posojilnice. Še na zadnjem občnem zboru, ki je bil novembra, je z velikim zanimanjem sledil poročilu in

kdo bi si ob slovesu, ko smo si voščili vesele praznike in srečno novo leto, mislil, da ga ne bo več med nami.

K zadnjemu počitku smo ga 17. 12. z veliko udeležbo položili na škofiškem pokopališču. To je bil znak za njegovo priljubljenost, kar je poudaril tudi predsednik posojilnice Herman Jäger v svojem poslovnem govoru in se mu z ganljivimi besedami zahvalil za ves prijateljski trud. Pogrebne svečanosti je opravil častiti dekan Hotimitz ob asistenci dekana Stickra. Škofiški pevci pa so v cerkvi oplešali pogrebno svečanost in mu tudi na grobu v slovo zapeli žalostinko „Oj, kak grenek tožen“.

Naj v miru počiva v domači škofiški zemlji.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Sobota, 11. 1. 20.00	v kulturnem domu na Radišah	RADIŠKI PLES – igra ansambel „Fantje iz Podjune“	SPD Radiše
Sobota, 11. 1. 20.00	pri Šoštarju v Globasnici	PODJUNSKI PLES – zabava Vas ansambel „Rubin“	SKD Globasnica
Nedelja, 12. 1. 12.00	v Lepeni po Mlačnikovi cesti nasproti Kuharja	22. SANKARSKA TEKMA start ob 12.00, startne številke do 11.30 pri cilju. Tekma šteje za pokal Obrir	SPD Zarja
Nedelja, 12. 1. 14.00	v Domu v Tinjah	SREČANJE LOVCEV v izobraževalnim in družabnim sporedom	Dom v Tinjah
Ponedeljek, 13. 1. 18.00	Waaggasse 15 v Celovcu	SLOVENŠČINA ZA NAPREDUJOČE , 2. del Vodi: prof. Franc Krištof	Dom v Tinjah
Četrtek, 16. 1. 19.30	v Domu v Tinjah	Dia-predavanje „Potovanje skozi Transkavkazijo“ – predava Hans Perdacher (nem.)	Dom v Tinjah
Petek, 17. 1. 18.30	v gostilni Müller v Celovcu	USTANOVNO ZBOROVANJE DS „Avstrijske narodnosti v SPÖ“	
Petek, 17. 1. 20.00	pri Tišlerju v Šentjanžu	Premiera dramskega dela Kostanjek-Zidar: MRTVO OZNAČILO v izvedbi gledališke skupine v Šentjanžu Šentjanž, režija: Peter Militarov	SPD v Šentjanžu
Sobota, 18. 1. 9.30	v Delavski zbornici v Celovcu	REDNI OBČNI ZBOR ZVEZE SLOVENSKIH ORGANIZACIJ na Koroškem	ZSO
Sobota, 18. 1. 20.30	v kongresni hiši v Beljaku	PLES MESTA BELJAK	Mesto Beljak
Nedelja, 19. 1. 19.30	v farni dvorani v Globasnici	Predavanje O UREJEVANJU ROJŠTEV, OTROŠKIH BOLEZNIH IN O SPLOŠNI MEDICINI , predava: dr. Emil Smolnig	Katoliško žensko gibanje
Nedelja, 19. 1. 14.30	v farni dvorani v Globasnici	Pravljica igra „MUCIN DOM“ (Samuel Maršak); nastopa Otroška gledališka skupina Škocijan	SKD Globasnica
Nedelja, 19. 1. 11.00	pri Francu v Selah Zgornji Kot	Mednarodni smučarski tek za „Karavanškega medveda“ in mladinski slalom za „Kekca“	Slovensko planinsko društvo Celovec
Torek, 21. 1. 19.30	v Domu v Tinjah	SLOVENŠČINA ZA ZAČETNIKE , 1. del. Vodi: ravn. Mirko Srienec	Dom v Tinjah
Sreda, 22. 1. 18.00	v Domu v Tinjah	SLOVENŠČINA ZA NAPREDUJOČE , 2. del. Vodi: ravn. Mirko Srienec	Dom v Tinjah

RAZSTAVE

CELOVEC

- Pri Joklnu – Dušan Lipovec, slike
- Galerija Carinthia – Kim en Joong, nova dela (do 25. 1. 92)
- Deželna galerija – Hans Bischoffshausen, slike

TINJE

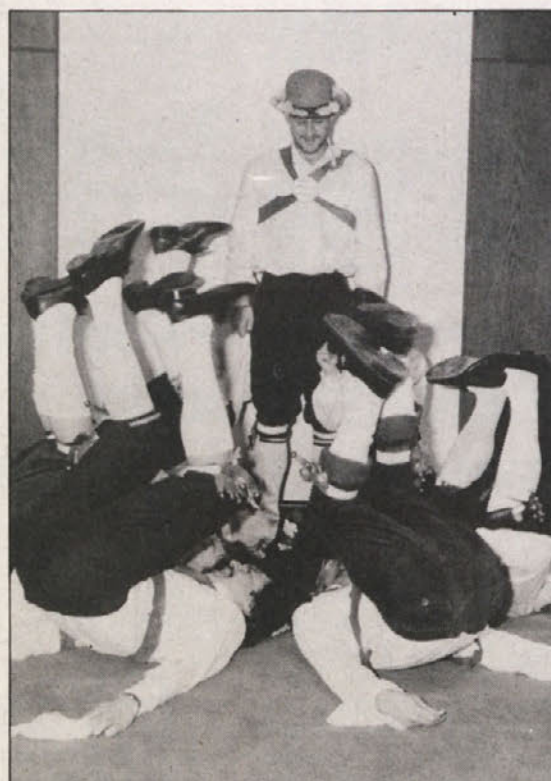
- Galerija Tinje – razstava slik Marte Kunaver (do 4. 2.)

BELJAK

- Galerija ob mestnem zidu – Hans Bischoffshausen, slike (do 1. 2. 92)

SEMISLAVČE

- Galerija Rožek – razstava lesorezov in skic Wernerja Berga, podaljšana do nedelje, 12. 1., odprta v četrtek, petek, soboto in nedeljo od 15. do 18. ure.

Kabaretni dogodek posebne vrste je pred božičnem uživalo nad 500 ljudi v avli celovške univerze, kjer je gledališka skupina anglističnega inštituta INEPT predvajala jubilejno 10. Christmas Show. Za obletnico so nekateri bivši akterji – med njimi koroški umetnik Arthur Burz, ki sedaj poučuje dramske vede na koležu v Londonu – pripotovali celo iz daljne Anglije. Ob številnih imenitnih skečih in prizorih z značilnim britanskim črnim humorjem so se gledalci dobro nasmejala, primeren glasbeni okvir pa je privedli dala izkušena četverica Günther Lenart, Tonč Feinig, Štefan Thaler in Roman Flammersfeld (f.r.)

Slika: E. Martins

TRIBUNA BRALCEV

Ljubi svojega bližnjega,...

kličem vsem, ki svoje možgane po hudičevem štrapacirajo, in tudi tistim, ki tako lepo „šribajo“ o nekem Stalingradu v vzhodni Evropi (na karti pa ga najbrž ne najdejo), in še onim, ki pišejo o nekem „mrcvarjenju“, sami pa o tem najbrž še sanjati ne morejo (posnemajo pa kar dobro tistega „Großmaula“, ki je leta 1945, ko mu je že voda v grlo tekla, strup požrl) in verjamejo tistemu osovskemu mutcu, ki v Gurku po slovensko še „čihniti“ ni upal, v Pecu in v Rimu pa mu je slovenščina šla že „wie g'schmiert“, ob koncu pa še vsem „zeitungsfritzejem“, ki skačejo iz desnega v levi kot in nazaj, zraven pa „g'stelle Bilder“ servirajo, da ne bodo bolj päpstlicher als der Papst, in da se malo držijo tega, kar so nas že naši dediji učili (ko še ni bilo avtijeve in fligarjeve): bodi pošten in drži se naslova tega pisma.

Kristi Marinjak, Kotmara vas

Čuden angažma NSKS za Heinza Stritzla

Na dokaj negativen odmev in začudenje v slovenski ter tudi kritični nemško govoreči javnosti je naletel angažma nekaterih vodilnih funkcionarjev Narodnega sveta koroških Slovencev za odlikovanje redakcijskega vodja dnevnika „Kleine Zeitung“ Heinza Stritzla s strani slovenske vlade. Stritzl je, skupaj s tajnikom NSKS mag. Marjanom Pippom in vodjo slovenskega oddelka ORF Mirkom Bogatajem, prejel odlikovanje iz rok predsednika zbora občin Republike Slovenije Ivana Bizjaka v okviru dobrodelnega koncerta za vojne žrtve na Hrvaškem na Štefanovo v Globasnici. Spomin nekaterih funkcionarjev očitno ne seže niti v najnovjšo preteklost, da sploh ne govorimo o Stritzlovi prispevnosti in usmeritvi „Kleine Zeitung“ v petdesetih (serija „Krvava meja“) in sedemdesetih letih (zadržanje pri „Ortstafelsturm“ in ob k sreči spodletelem preštevovanju Slovencev na Koroškem itd.)...

SLOVENSKI VESTNIK

Nadstrankarski časopis koroških Slovencev

Uredništvo/Redaktion: Tarviser StraÙe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, Telefon 0463/514300-30 do 34, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Usmerjenost lista/Blattlinie: seštevek mnenj izdajatelja in urednikov s posebnim poudarkom na narodnopolitičnem interesu.

Glavni urednik/Chefredakteur: Ivan P. Lukan

Urednik: Andrej Kokot

Izdajatelj in založnik/Herausgeber und Verleger: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, Tarviser StraÙe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, telefon 0463/514300, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Tisk/Druck: Založniška in tiskarska družba z o.j. Drava, Tarviser StraÙe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/50566, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Oglasi/Anzeigen: Tarviser StraÙe 16, 9020 Celovec/Klagenfurt, Avstrija, telefon 0463/514300-30 do 34 in 40, telex 422086 ZSO, telefaks 0463/51430071.

Zastopstvo za Slovenijo in Jugoslavijo: ADIT-DZS, Glonarjeva 8, 61000 Ljubljana, Slovenija, telefon 061/329761, telefaks 061/311125.

Izjemen uspeh kranjskega Prešernovega gledališča

Sredi decembra je bil v beloruskem glavnem mestu Minsku mednarodni gledališki festival „Studijnija kaljadi 91“. Po spomladanskem festivalu „Slovanskih gledališč“, kjer je Slovenijo zastopala ljubljanska Drama z uprizoritvijo Jančarjevega „Zalezujoč Godota“, je uspešnost slovenskega gledališča ustvarjanja na decembrskem festivalu nadaljevalo Prešernovo gledališče z uprizoritvijo „Hišnika“ Harolda Pinterja. Ta uprizoritev v režiji Jaše Jamnika je svojo prvo mednarodno potrditev doživela na letošnjem mednarodnem gledališkem festivalu „Spec-

trum“ v avstrijskem Beljaku, sodelovanje na festivalu v Minsku pa za samo uprizoritev in seveda za kranjsko gledališče pomeni izjemno priznanje.

Kranjski „Hišnik“ je zaključil delovni del festivala, ob protokolarnem zaključku in ob pristojnosti beloruskega ministra za kulturo Jevgenija Konstantinoviča Vajtoviča pa je bila kranjska uprizoritev razglašena za najboljšo predstavo celotnega festivala, na katerem so sodelovala tudi gledališča iz Belorusije, Ukrajine, Litve, Nemčije, Češke in Slovaške.

Sliko groba Josefa Grojerja, ki je bil doma nekje v Podjuni, in je padel na Balkanu leta 1943, lahko svojci dobijo na uredništvu Slovenskega vestnika.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10-19.00

Četrtek, 9. 1. Rož – Podjuna – Zilja

Petek, 10. 1. Ctivo za mlade in najmlajše: Pesniška zbirka Sonje Wakounig „Moji pridni otroci“ – Barbara Frischmuth: „Počitniška družina“

Sobota, 11. 1. „Od pesmi do pesmi – od srca do srca“

Nedelja, 12. 1. 6.30–7.00 Dobro jutro na Koroškem – duhovna misel (žpk. Marko Jernej) 18.10–18.30 Dogodki in odmevi

Ponedeljek, 13. 1. 85 let dela kulturnega društva „Srce“ v Dobri vasi (reportaža)

Torek 14. 1. Partnerski magazin

POTOPIS

Po sledih
Yukpa in
Guajiros
Indijancev

6. nadaljevanje

Spomladi letos je skupina Celovčanov izvedla ekspedicijo v Venezuelo, kjer je več kot mesec dni spoznavala življenje Yukpa in Guajiros Indijancev, praprebivalstvo te južnoameriške države. Vrnila se je z enkratno in dragoceno dokumentacijo o življenju teh Indijancev, slovenska članica ekspedicije Manja Tondolo pa je za Slovenski vestnik napisala potopis z najbolj zanimivimi trenutki in viški ekspedicije.

Odkrito moram priznati, da mu nisem sledila zbrano. Preveč sem bila raztresena ob mislih, da bomo še danes na cilju. Nihče tudi ni podvomil,

Piše: Manja Tondolo

da bi pater ne dal svojega „žegna“, ko so ga vsi ostali že dali.

Končno drži naš dokument v rokah. Pregleduje ga, kot da bi podvomil o njegovi pristnosti. Začudi se, da smo bili celo na policiji, katere žig si natančno ogleduje. Spomni se, da je bila lansko leto aretirana neka filmska ekipa iz Francije, ki je bila v indijanskem rezervatu brez dovoljenja, da so imeli mnogo neveselosti in so jih nazadnje izgnali nazaj v Francijo. Ne more razumeti, da smo tako rekoč brez problemov prišli do tega dokumenta. Seveda ni mogel vedeti, da smo tudi mi imeli mnogo problemov, vendar tudi mnogo sreče, preden je bilo tako daleč.

Zadovoljni se poslovimo in zahvalimo za njegovo naklonjenost, kajti njegov podpis kot zadnji krasi naše dovoljenje. Ponovno se znajdemo v vročini mestnega asfalta pred cerkvijo.

Nič drugega kot v avto in našemu cilju naproti!

Armato je naenkrat čisto drug človek, kar oči se mu svetijo in resnično žari od odkritega zadovoljstva.

Spet vozi pred nami.

Vegetacija ob cesti postaja vse bolj gosta in eksotična. Sonce zahaja za visokimi gorami. Zlata svetloba prodira skozi šipe avta. Lepota narave nas tako očara, da ustavimo avto, ugasnemo radio in odpremo okna. Nenadoma nas presunejo hreščavi, neverjetno glasni zvoki čričkov. Mora jih biti na tisoče. Kako je mogoče, da tako male živalce proizvajajo tako močne zvoke, da nas resnično boli v ušesih? Tako glasni so, da moramo vpiti, da se razumemo med sabo. Odslej jih bomo poslušali vedno ob mraku in še posebej pred dežjem. Kaj kmalu smo pri-

Otrok v pesku

siljeni zapreti okna, kajti brez milosti so nas napadli moskiti. Dosti imamo telovadbe in mlatenja okoli sebe in po sebi, preden se jih znebimo. Znoči se v hipu, ko sonce zatone za gorami. Na ekvatorju ni tiste ure mraka, kot pri nas v Evropi. Čim zaide sonce, nekako ob 7. uri zvečer, je tema.

Dolgo že vozimo in cesta postaja čedalje slabša. Dani se mora koncentrirati, kajti v luči žarometov se večkrat pojavijo ogromne luknje, izprane od dežnih nalivov, in izogniti se jim je treba pravočasno. Tako vozimo pravi slalom.

Andi je presedel k Armatu v kamion, tako da jima ne bo dolgčas. Tudi Armato vozi previdno. Ceste pa ni konca, nobene žive duše ni ne srečati ne videti.

Po uri vožnje zagledamo luči v daljavi. Vsi upamo, da smo končno na našem prvem cilju, in prav imamo.

Los Angeles de Tukuko, beremo na tabli ob cesti. ZIR Zona Indigena Reservada, kar pomeni indijanski rezervat. Misijonska vas, prva izhodna točka naše ekspedicije. Vasica ob vznožju gora, kamor nas vodijo naše bodoče poti.

Vsa vas je zbrana na glavni cesti pred Armatovo hišo, kjer že stoji njegov kamion. Ko stopimo iz avtomobila, nam skoraj vzame sapo, objame nas vlažna vročina, ki se je ne da primerjati z vročino mesta.

V trenutku čutim, kako mi kolena postajajo mehka. Kri mi udari v želodec in zmanjkuje mi kisika. Vdihavam nervozno in prehitro. Srce mi divje razbija. Samo zdaj ne, zdaj pa res ne smem pokazati svoje šibkosti!

Začnem vdihavati enakomerno in ne pregloboko in pazim, da ne pogledam na tla. Na usta poskušam pričarati najbolj prijazen smehljaj, kakor je tisti trenutek možen. Nikomur ne povem, kako bedno se počutim. Zdržati moram! Treba je stisniti nič koliko rok, stokrat ponoviti svoje ime in Buenos tardes/

dober večer. Okoli mene sami otroci, temni obrazi s črnimi očmi, v katerih se lesketa luč cestnih žarnic. Radovedni, nepričakovano resni nas opazujejo. Najbrž še niso videli tako belih belcev, mi šine skozi glavo.

Poprijeti je treba in razložiti avto, pomagati zložiti vso prtljajo v hišo, kamor nas pelje Armato v spremstvu svoje žene Anore in vseh svojih otrok in vnukov. Otrokom delimo balončke, odraslim cigare in cigarete, Armatovi družini pa riž in špagete. Še vedno resni, vendar zadovoljni se ljudje začnejo razhajati po hišah. Opazim, da imajo po vsej vasi električno razsvetljavo. Hiše so zelo enostavne, nizke, zgrajene iz betona, pokrite z valovito pločevino. Šip v oknih ni, namesto njih pa so pločevinaste žaluzije. Hiše stojijo levo in desno ob cesti. Naša je ena najbolj imenitnih. Na cestno stran jo obdaja celo železna ograja. Močna železna vrata vodijo na vrt. Zadnja stran hiše je obdana z betonskim zidom. Dvorišče oz. vrt v ozadju je veliko in tam je prostora za oba avta, ki ju kasneje parkiramo tam. Naše bivališče v notranjosti je enostavno. Šteje tri sobe, od katerih ima vrata samo ena, ostali pa sta odprti. Meni so dodelili tretjo, zadnjo sobo, kjer bom spala sama. To je velik luksuz. Nad seboj imam celo ogromen električni ventilator, ki je tako glasen, da ga raje takoj izključim.

Zelo sem utrujena. Tudi ostali so precej na koncu. Iščemo železne kavlje v stenah, kamor bomo lahko obesili naše armake. Seveda nismo večji tega montiranja, zato nam pomagata Armato in Anora.

Preden končno visijo armake in nad njimi mosciteros, katere nam bodo še zelo koristne, je treba zvezati nič koliko vozlov.

Prva sem, ki se uleže vanjo. Dovolj je široka, da zelo ugodno ležim počez. Strašno vroče je in dolgo traja, da se vsi umirimo in najdemo pravo lego za spanje.

Prva noč v armaki. Za vsakega od nas popolnoma nova izkušnja. Ne morem zaspati, preveč utrujena sem in vročina je neznosna. Ko slečem vse, kar je možno odložiti, mi je lažje in zaspiam.

(Dalje prihodnjič)

Gradec – Slovenija: skupni seminarji za učitelje

Dolgoletno uspešno prekomejno sodelovanje med šolami predvsem iz radeljske občine in šolami v obmejnem okraju Deutschlandsberg, pričeto s skupnimi kulturnimi prireditvami že v letu 1981, je v novembrskih in decembrskih dnevih preteklega leta doživljajo nov kakovostni vrh.

Spodbujeni z dobrimi izkušnjami ob uravnoteženem strokovnem sodelovanju učiteljev likovne vzgoje z obeh strani meje z likovnimi kolonijami na osnovni šoli Radlje oziroma z likovnimi dnevi na glavni šoli Šentštefan pri Stainzu so na Pedagoškem inštitutu v Gradcu in enoti Zavoda za šolstvo v Slovenji Gradcu v začetku oktobra izoblikovali delovni načrt za skupne seminarje za različne skupine učiteljev oz. pedagoških delavcev ter vrsto ekskurzij oz. obiskov v obe smeri, tako da je program v marsikateri točki zajel vso Slovenijo.

V začetku decembra je bil v Gradcu seminar za štirideset učiteljev nemškega jezika na osnovnih in srednjih šolah iz vse Slovenije. Predavali in vodili učne delavnice so znani graški profesorji dr. R. Muhr, dr. G. Gerngroß in dr. H. Puchta, s slovenske strani pa mag. Silvija Borovnik. Gostom iz Slovenije je inštitut za prevajalstvo in tolmačenje graške univerze predstavil njegov predstojnik dr. Erik Prunč. Seminaristi so doživeli tudi lep literarni večer z dvema predstavnikoma avstrijske (=nemške) mladinske književnosti – Heinzem Zechnerjem in Walterjem Torwaltom. Ob tej priložnosti so učitelji iz Slovenije odprli tudi vprašanje

zastopanosti koroške slovenske književnosti v avstrijskih šolskih berilih in mladinskem tisku. Odgovori so bili obetavni.

Še en decembrski tridevni seminar v Gradcu je bil namenjen skupni pedagoški obravnavi ločevanja učencev glavne šole v stalne storilnostne skupine ali v občasne prožne skupine učencev, kot ga v čedalje večjem obsegu razvija slovenska osnovna šola. Na seminarju je „slovenski model“, ki ga je v obširnem uvodnem referatu očrtal univ. prof. dr. Franc Strmčnik, doživel tako rekoč enotno podporo, ki jo sicer potrjuje tudi podatek, da ločevanje učencev zavrača že kar 70% avstrijskih učiteljev.

F. Lesbacher

OGLAS

Iščemo
sodelavko/
sodelavca

za administracijo za zunanjo trgovino. Pogoji je znanje strojepisja ter slovenščine in nemščine in po možnosti tudi angleščine. Nastop službe je možen takoj. Interesenti naj se javijo firmi MOTOR-TRADE HANDELS GmbH, Celovec, Radetzkystr. 10/2, Telefon 0463-513564.

SLOVENSKI VESTNIK – ŠPORT

Danijel Užnik prvi
na prvenstvu ASKÖ!

Koroško prvenstvo ASKÖ v alpskem smučanju na Hochrindlu je Športnemu društvu Šentjanž prineslo mnogo priznanja in tudi športnih uspehov. Šentjanžani letošnje prvenstvo namreč niso le z gledno organizirali in tudi izvedli, s 14-letnim Danijelom Užnikom so osvojili tudi prvo mesto pri šolarjih. Danijelu bi celo skoraj uspela največja senzacija, saj je le za 14

stotink sekunde zgrešil čas najboljšega tekmovalca, 19-letnega novega ASKÖ-prvaka Güntherja Schauniga iz Bilčovsa!

Športno društvo Šentjanž je na tem tekmovanju nastopilo z 20 tekmovalci, pri organizaciji in izvedbi tekmovanja pa je pod vodstvom Hanzija Pschaide, Tomija Partla in športnega vodje Erika Užnika sodelovalo nad 30 članov kluba.

Rezultati: šolarji II: 1. in prvi Danijel Užnik (ŠD Šentjanž), 3. Dominik Kropivnik (ŠD Šentjanž); šolarji I: 5. Martin Sleik (ŠD Šentjanž); šolarke I: 4. Andreja Kurschitz, 5. Brigita Esel (obe ŠD Šentjanž); šolarke II: 2. Karin Kruschitz, 4. Marion Maloveršnik (obe ŠD Šentjanž).

Na tekmovanju na krajši progi pa sta Petra Maloveršek in Angela Wieser v svoji skupini osvojili odlični 4. in 5. mesto.

Uspešni trener šentjanških smučarjev: Erik Užnik

od
vsepovsod

Franci Petek tretji v Bischofshofnu

Slovenski smučarski skakalec in svetovni prvak 1990 na mali skakalnici Franci Petek je spet v formi. Ob zaključku turneje na štirih skakalnicah je v Bischofshofnu postal tretji in s tem bil tudi najboljši skakalec, ki še skače v klasičnem slogu. Petek se je poleg v Bischofshofnu uvrstil med prvo petnajsterico tudi na tekmah v Oberstdorfu, Garmisch-Partenkirchnu in Innsbrucku. Svoj talent pa je na turneji potrdil tudi mladi Logačan Samo Gostiša, ki je v Bischofshofnu in Innsbrucku osvojil svoje prve točke v svetovnem pokalu.

Junak turneje pa je bil 16-letni Finec Toni Nieminen, ki je v Oberstdorfu, Innsbrucku in Bischofshofnu prepričljivo zmagal, v Garmisch-Partenkirchnu pa dosegel drugo mesto. Nieminen je skupno razvrstitev dobil z velikim naskokom pred Avstrijcem Wernerjem Rathmayrjem in Martinom Höllwarthom.

„La bomba“ in Bergamelli...

Doslej skoraj neznani Italijan Sergio Bergamelli ter Alberto Tomba „la bomba“ sta zmagovalca odlično organiziranih in izpeljanih tekmovanj za svetovni pokal pretekli vikend v Kranjski gori.

Izredno selektiven veleslalom na Vitrancu je dobil Bergamelli z več kot dvema sekundama prednosti pred Švicarjem Hansom Pierenom in Albertom Tombo, v slalomu na izredno strmi in poledeneli progi pa je bil prepričljivo najboljši „La bomba“ pred Nemcem Arminom Bitterjem in Norvežanom Hans-Christianom Jaggejem.

Priznanje najboljšim

Tik pred iztekom leta so slovenski športni novinarji izbrali in počastili najbolj uspešne slovenske športnice in športnike v letu 1991. Med posamezniki so to – kot smo že poročali – bili tekačica Anni Müller-Klemenjak, nogometaš Milan Oraže, kolesar Peter Wrolich in karateist Milan Hribernik, med ekipami pa SAK in odbojkarji Doba. Trener leta 1991 je postal Kapelčan Jože Fera. Tretjo mesto pri ekipah pa so si delili košarkarji slovenske gimnazije in šahisti SŠZ.

Slovesni razglasitvi in podelitvi priznanj, ki so jih uspešnim športnikom podelila uredništva slovenskega oddelka ORF, Našega tednika in Slovenskega vestnika, se je poleg nagrajencev udeležilo še mnogo drugih s sloven-

skim športom na Koroškem tesno povezanih osebnosti, med njimi tudi najbolj uspešni slovenski nogometni trener vseh časov prof. Branko Elsner. Le-ta je v svojih pozdravnih besedah tudi poudaril pomen športa za človeka in družbo in menil, da smo koroški Slovenci lahko ponosni na uspehe svojih športnic in športnikov.

Razen Müller-Klemenjake so se slovesnosti udeležili vsi nagrajenci, nagrade in priznanja pa je v imenu slovenskih športnih novinarjev izročil Marijan Velik, sam uspešen športnik-nogometaš.

Srečanje ob razglasitvi najboljših športnikov leta 1991 v avli Mohorjeve ljudske šole v Celovcu pa je bila tudi lepa priložnost za boljše medsebojno spoznavanje športnikov.

Marjan Velik predaja Milanu Hriberniku odlikovanje za športnika leta (zgoraj levo), trener leta Jože Fera in odlični kapelski vratar Rus.

Jesenski prvak SAK je skupaj z odbojkarji iz Doba osvojil naslov „Ekipa leta 1991“. Odločilno je k temu prispeval trener dr. Ivan Ramšak (levo, v pogovoru z najuspešnejšim slovenskim trenerjem prof. Brankom Elsnerjem).

Slike: Fritz/Fera/nt

SLOVENSKI VESTNIK

Milana Oražeta niso za slovenskega športnika leta 1991 izbrali le športni novinarji, postal je tudi nogometaš leta med bralci „nt“. Za odbojkarje Doba je „zlato“ prevzel sekcijski vodja Lojze Opetnik, sekcijski vodja šahistov SŠZ Ivan Lukan pa „bron“.

ŠAHOVSKA RUBRIKA

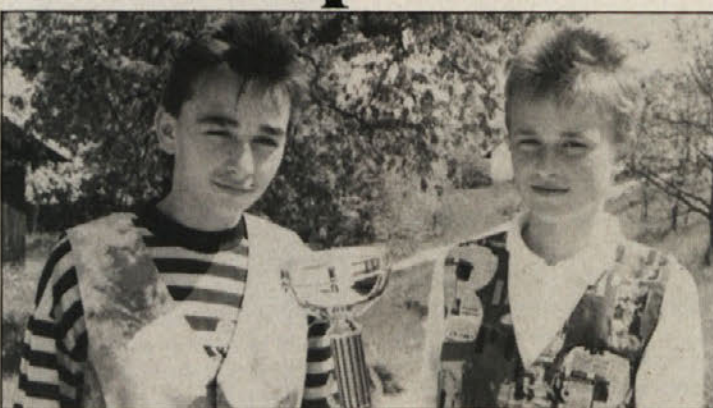
Naši mladinci na deželnem prvenstvu

V Wolfsbergu je od 1. do 6. januarja 1992 potekalo deželno mladinsko in žensko prvenstvo v šahu. V finale 12 najboljših mladinskih šahistov na Koroškem sta se uvrstila tudi brata Harald in Hans-Christian Wolte (SŠK Obir-Železna Kapla), v finalu osem najboljših žensk pa je nastopila Dunja Lukan (Slovenska športna zveza Celovec).

Harald Wolte je s štirimi točkami postal sedmi, Hans-Christian pa s 3,5 točke deveti. Naslov koroškega mladinskega prvaka pa je že drugič uspešno obranil 16-letni Šentvidčan Saša Reschun (10 točk iz 11 partij), drugi je bil Markus Januške iz Lienza (9,5),

tretji pa domačin Hannes Fritzl (8).

Dunja Lukan je v svojem prvem nastopu na deželnem prvenstvu z 1,5 točke osvojila šesto mesto. Nova koroška prvakinja je postala domačinka Helga Griengl (SG RBB Wolfsberg),

brata Harald (7.) in Hans Christian Wolte

V Bekštanju zmagal Hrvat

Na močno zasedenem božičnem mednarodnem hitropoteznem šahovskem turnirju, ki ga je vzorno organiziralo šahovsko društvo ASKÓ Raika Bekštanj, je zmagal Hrvat Boris Golubović pred štirimi igralci iz Slovenije (2. Georg Mohr, 3. Darko Zupančič, 4. Miran Zupe in 5. Leon Mazi). Silvij Kovač (SŠZ Celovec) je na turnirju s samo tremi točkami zaostanka osvojil odlično 15 mesto.